

RAPPORT

OM

**REGELVERKSFORENKLING MED
UTGANGSPUNKT I REGELHJELP.NO**

Til: Næringslivets Hovedorganisasjon
Fra: Advokatfirmaet Mageli ANS v/Harald
André Ryen og Kirsti Torbjørnson
(ekstern rådgiver)
Dato: 02.07.2009.

Sammendrag og konklusjoner:

Rapporten konkluderer med at metoden som er benyttet for å formidle HMS-regelverket på nettstedet Regelhjelp.no, er en godt egnet metode for generelt å formidle regelverk til næringslivet. Det pekes også på at det arbeidet som gjøres i den enkelte etat med å angi viktige og mindre viktige krav fra myndighetenes side, setter i gang prosesser som legger til rette for senere forenklingsarbeid.

Videre pekes det i rapporten på at det er et behov for å videreutvikle Regelhjelp.no. Ikke minst er det behov for å utvide søkekriteriene slik at det blir mulig å søke på andre kriterier enn kun bransjenivå.

Når det gjelder forenklinger i HMS-regelverket, peker rapporten på at det er behov for å sette i verk et arbeid på tvers av HMS-myndighetenes ansvarsområder for å utarbeide en ny og samlet struktur på hele HMS-regelverket, her kan Arbeidstilsynets nye forskriftsstruktur være et utgangspunkt for det videre arbeidet.

Både på det tradisjonelle HMS-området og på Mattilsynets område (som også er representert på Regelhjelp.no) finnes en rekke godkjennings- og rapporteringsplikter. Rapporten peker på at flere av disse kan oppheves eller samordnes med andre godkjennings- eller rapporteringsplikter. I den grad næringslivet skal rapportere eller sende inn skjemaer for godkjenning el. til myndighetene bør dette kunne gjøres gjennom elektronisk kommunikasjon gjennom Altinn.

Rapporten omtaler også enkelte konkrete forslag til endringer i HMS-regelverket, og peker på andre områder der regelverksutviklingen og forenklingsarbeidet ikke synes å ha kommet så langt som på HMS-området. Særlig gjelder dette regelverket som regulerer produksjon og omsetning av elektrisitet og fjernvarme som forvaltes av Nærings- og handelsdepartementet (NHD) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

De viktigste anbefalingene er:

- 1. Regelhjelp.no må videreutvikles – gjennom nye søkefunksjoner og implementering av nye rettsområder*
- 2. Næringslivet må få tilgang til flere nettsteder bygget opp rundt Regelhjelp.no metoden*
- 3. HMS-etatene må påvirkes, gjennom sine fagdepartementer til å gjennomføre en ny og enklere struktur på HMS-regelverket*
- 4. Alle offentlige godkjennings- og rapporteringsplikter må legges inn på Altinn og det må innføres elektronisk saksbehandling*
- 5. Arbeidet fra NHOs side med å påvirke Mattilsynet til å forenkle og effektivisere sitt regelverk og tilsyn må intensiveres*
- 6. Det må settes i gang et påvirkningsarbeid rettet mot NHD og NVE for å bidra til et enklere og mer effektivt regelverk og tilsyn for energibransjen*
- 7. HMS-etatene må påvirkes, gjennom sine respektive fagdepartementer, til å følge opp de konkrete forenklingforslag rapporten peker på, blant annet innenfor Statens forurensningstilsyns og Arbeidstilsynets område*

1	Bakgrunn og mandat	4
2	Prosjektets arbeidsmetode	5
3	Oversikt over tidligere og pågående regelverksforenklingsprosjekter på HMS-området..	5
3.1	Enklere Norge	6
3.2	AltInn	6
3.3	Miljøområdet	6
3.4	Arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet	6
3.5	Matsikkerhetsområdet	7
4	Nærmere om Regelhjelp.no	8
4.1	Bakgrunn for opprettelse av Regelhjelp.no	8
4.2	Innholdstjenester på Regelhjelp.no	9
4.2.1	Bransje, navn, organisasjonsnummer	9
4.2.2	Kategorier og krav	9
4.2.3	Viktige krav og andre krav	9
4.2.4	Andre tjenester og muligheter	9
4.3	Metode – hvordan Regelhjelp.no er bygget opp	10
5	Regelverksforenkling ved hjelp av regelhjelp.no som verktøy	10
5.1	Innledning	10
5.2	Regelhjelp.no som verktøy for å identifisere forenklingspotensial på enkeltnivå....	10
5.3	Oppsummering - forenklingspotensial	12
5.4	Sumproblematikk	13
5.4.1	På etatsnivå	13
5.4.2	På tvers av etatsgrenser	13
6	Godkjennings-, melde- og rapporteringsplikter på HMS-området	14
7	Forslag til videreutvikling av Regelhjelp.no	17
7.1	Fortsette arbeidet med å videreutvikle systemet	17
8	Regelhjelp.no metoden på andre rettsområder	19
8.1	Innledning	19
8.2	Forslag til andre rettsområder der presentasjon av regelverk etter Regelhjelp.no metoden kan være hensiktsmessig	19
9	Erfaringer fra referansebedriftene	20
9.1	Innledning	20
9.2	Ringnes AS	21
9.3	Nordox AS	22
9.4	Ringeriks-Kraft	24
9.5	Realbygg AS	26
9.6	Oppsummering av intervjuene	27
10	Konkrete forenklingforslag på HMS-området	28
10.1	Generelt	28
10.2	Etatsvise forslag	28
10.2.1	Statens forurensningstilsyn	28
10.2.2	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	30
10.2.3	Næringslivets sikkerhetsorganisasjon	31
10.2.4	Arbeidstilsynet	31
10.2.5	Mattilsynet	33
11	Forslag til endringer på andre rettsområder	34
11.1	Regelverket forvaltet av OED/NVE for energivirkosomheter	34
11.2	Produktregisteret	35
12	Avsluttende kommentarer og forslag til videre arbeid	35

1 BAKGRUNN OG MANDAT

Virksomheter i Norge har ofte pekt på behovet for forenkling og sammenslåing av reglene som gjelder helse, miljø og sikkerhet. Det har gjennom en rekke offentlig drevne regelverksforenklingsprosjekter blitt foretatt ulike kartlegginger og utarbeidet handlingsplaner for forenklinger, forslag til opphevelse av utdatert regelverk og forslag til mer enhetlig og samordnet opptreden fra tilsynsmyndighetene på HMS-området.

Allikevel opplever NHO at det fremdeles er et potensial for forbedring og forenkling av dette regelverket. Myndighetene selv har tatt ett skritt i riktig retning gjennom å opprette nettstedet ”www.regelhjelp.no”.

På dette nettstedet kan virksomheter innenfor de fleste bransjer finne de viktigste reglene som gjelder for den aktuelle bransje/virksomhet. Nettstedet gjør det enklere for små og mellomstore bedrifter å finne frem til de reglene som er viktigst å følge opp uten å måtte bruke tid og kompetanse på regelverkssøk og sammensetning av egne regelverksdokumenter.

Myndighetene har selv gitt uttrykk for at de reglene som er listet opp på dette nettstedet er de viktigste å følge opp, både for virksomhetene og for myndighetenes kontroll- og tilsynsarbeid.

Gjennom å liste opp de viktigste reglene fra hvert av de kontrollorganene som er representert på nettstedet, må det gjennom et systematisk arbeid ha vært foretatt en prioritering hos myndighetene som har munnet ut i de anbefalingene nettstedet gir uttrykk for.

Gir myndighetenes flagging av de viktigste reglene egentlig uttrykk for at det finnes regelverk som ikke er så viktig, kanskje utdatert, eller kan hele eller deler av det regelverket som ikke er nevnt som viktig eller som såkalte andre krav, slettes eller inkorporeres i det regelverket som er angitt som viktig?

Med unntak av Regelhjelp.no, som er et tverretatlig prosjekt, har myndighetenes ulike regelforenklingsprosjekter i stor grad vært sektorvise, og det har vært lagt liten vekt på helhetlige forenklingsprosjekter, der man for eksempel har sett på regelverk på tvers av departements- og tilsynsorgangrenser. Med det som utgangspunkt ønsket NHO å få utredet om måten regelverk er formidlet på Regelhjelp.no er et egnet regelverksformidlingsverktøy for presentasjon av regelverk overfor næringslivet, og om denne metoden er egnet for å drive regelverksforenkling.

Prosjektet har arbeidet ut fra følgende mandat;

- Utrede om metoden som er brukt for å utvikle regelverksformidlingsnettstedet Regelhjelp.no er egnet som metode for å formidle regelverk til næringslivet også på andre områder enn HMS.
- Utrede nærmere hvilke muligheter Regelhjelp.no og andre relevante prosjekter gir for å komme med innspill til regelverksforenklinger på HMS-området.

- Oppdraget vil også gå ut på å kartlegge mulighetene for, og komme med konkrete forslag til, forenklinger fortrinnsvis på HMS-området.

I prosjektets mandat lå også å se på om det er andre rettsområder, eller tilstøtende rettsområder til HMS, som kan egne seg for et nettbasert formidlingsverktøy slik som Regelhjelp.no.

HMS området er i prosjektet definert til de regelsett og de etater som er representert på nettstedet Regelhjelp.no. Prosjektet har imidlertid valgt å ikke gå dypt inn i Mattilsynets og Helsedirektoratets enkeltregelverk. Dette fordi det skiller seg litt ut fra det tradisjonelle HMS-området og ikke minst fordi Mattilsynet selv har satt i gang et forenklingsarbeid på dette området.

2 PROSJEKTETS ARBEIDSMETODE

Oppdraget har blitt utført av advokatfullmektig Harald Andre Ryen i Advokatfirmaet Mageli ANS, med bistand fra Kirsti Torbjørnson. I NHO har det vært en styringsgruppe bestående av Ingebjørg Harto, Siri Møllerud og Andreas Pihlstrøm (leder).

Det har også vært opprettet en referansegruppe der flere av NHO landsforeninger har deltatt.

For å innhente erfaringer fra virksomheter som arbeider med HMS regelverket, har det også blitt pekt ut noen referansebedrifter som har blitt intervjuet om sitt arbeid med HMS og om eventuell kjennskap til og bruk av Regelhjelp.no. Referansebedriftene har vært Nordox as, Ringeriks kraft, Ringnes og Real Bygg as. Disse bedriftene representerer ulike bransjer, har ulik størrelse (omsetning og antall ansatte) og arbeider med forskjellige risikoområder så som fremstilling av tilsetningsprodukter til malings- og lakkindustrien, energiproduksjon og levering, produksjon av næringsmidler og bygg- og anleggsvirksomhet.

Rapporten er utarbeidet ved bruk av åpne kilder, tilgjengelig på HMS-myndighetenes nettsider. Det har blitt foretatt søk i Regelhjelp.no for å teste ut funksjonaliteten i systemet og det har blitt foretatt en gjennomgang av de enkelte etaters regelverk i fulltekstversjon, med unntak av Mattilsynet og Helsedirektoratets regelverk. Referansebedriftene har blitt kontaktet telefonisk, deretter er det sendt et spørreskjema som har dannet grunnlag for et intervju, enten telefonisk eller gjennom et møte ute hos bedriften.

3 OVERSIKT OVER TIDLIGERE OG PÅGÅENDE REGELVERKSFORENKLINGSPROSJEKTER PÅ HMS-OMRÅDET

Nedenfor vil det bli pekt på en del av det arbeidet myndighetene har satt i gang for å forenkle regelverket på HMS-området de siste 10-15 årene. Til tross for omfattende forenklingsarbeid fra myndighetenes side har det i den samme perioden oppstått mange nye regler som innebærer forpliktelser for næringslivet, både i form av tekniske krav, rapporterings- og godkjenningsordninger og krav til oppbevaring av dokumentasjon. Dette gjør at næringslivet opplever regelverksomfanget og mengden av forpliktelser som nokså konstant, om ikke økende. Dette bekreftes også av de referansebedriftene som har blitt intervjuet i forbindelse med utarbeidelsen av denne rapporten.

3.1 Enklere Norge

HMS-regelverket har gjennom de siste 10-15 årene vært under konstant revisjon med sikte på forenkling. Det har vært gjennomført en rekke prosjekter med sikte på å gjøre regelverket enklere for næringslivet å forholde seg til, redusere kostnadene for næringslivet og minske byrden ved kontroll og tilsyn. Ved innføring av internkontroll og gjennomføring av EØS-avtalen på 1990-tallet ble det også gjennomført en rekke endringer for å fjerne offentlige godkjenningsordninger og meldeplikter. Etter dette har det vært gjennomført flere forenklingsprosjekter i myndighetsregi under paraplyen ”et Enklere Norge”. Regjeringen fremmet i 2008 en handlingsplan kalt ”Tid til nyskaping og produksjon – en handlingsplan for å redusere bedriftenes administrative kostnader”. Denne handlingsplanen inneholder også en rekke forslag og tiltak for å redusere næringslivets kostnader, forbundet med å følge opp regelverk, rapporterings- og godkjenningsordninger.

3.2 AltInn

Nærings- og handelsdepartementet har også arbeidet systematisk med å forbedre rapporteringssystemet til offentlige myndigheter. Gjennom videreutvikling av nettportalen Altinn arbeides det nå med å legge til rette for at næringslivet ikke skal måtte rapportere den samme eller lignende informasjon flere ganger, fordi ulike offentlige virksomheter trenger dataene. I stedet skal Altinn selv sørge for å fordele dataene dit de trengs, etter en samlet innrapportering. Det er en uttalt målsetting fra Regjeringens side at Altinn skal bli næringslivets inngangsportal til *alle* offentlige tjenester.

3.3 Miljøområdet

På miljøområdet ble det i 2001 gjennomført et prosjekt for å slå sammen 27 forskrifter på kjemikalieområdet til 3 forskrifter. I 2004 ble disse tre og ytterligere 40 forskrifter slått sammen til forurensningsforskriften, avfallsforskriften og produktforskriften.

Forskrifter som Miljøverndepartementet hadde fastsatt sammen med andre departementer (17), og tre forskrifter som departementet hadde fastsatt alene, men som tematisk hørte sammen med fellesforskriftene, var ikke inkludert i sammenslåingen, dette gjelder de felles reglene om klassifisering og merking av farlige kjemikalier. Disse ble holdt utenfor fordi tilgjengeligheten for det berørte næringsliv ble vurdert som bedre enn hva en ville oppnå med en sammenslåing. Det er senere gjort mindre forenklingsarbeider, bl.a. når det gjelder reglene om forbud mot bruk av asbest i produkter og om sanitært avløpsvann og vann- og avløpsgebyr (2005).

Et annet forenklingsprosjekt som har vært til vurdering i Miljøverndepartementet gjennom lang tid, er en regulering av ulike industribransjer. Reguleringen skal kunne erstatte flere hundre utslippstillatelser. Gjennom forskrift skal det stilles generelle krav til støy, støv og lukt som vil gjelde for alle virksomheter, i tillegg til spesifikke bransje- og prosesskrav. Det er fremdeles uavklart i departementet om dette forslaget skal gjennomføres.

3.4 Arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet

Arbeidstilsynet leverte i november 2008 et forslag til Arbeids- og inkluderingsdepartementet til ny struktur for etatens forskriftsverk. Det var meningen at dette regelverket også skulle omfatte Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sitt regelverk som rettet seg

mot næringslivet, men dette ble besluttet tatt ut av prosjektet og det pågår nå et forenklingsarbeid i DSB.

Siktemålet med DSBs regelverksprosjekt er at man skal redusere krav til næringslivet i tråd med ”et enklere Norge”, og at endringene skal innebære forenkling innen tillatelsesregimet og skjemaveldet. Videre at forskriftene til DSB skal gjøres mer brukervennlige gjennom å fjerne unødige detaljer og dobbeltreguleringer. Det er videre tatt beslutning om at 5 forskrifter skal oppheves og at dagens 32 forskrifter skal bli til 11 forskrifter.

Det nye regelverksforslaget til Arbeidstilsynet, som innebærer at de fleste av dagens forskrifter samles i kun 6 forskrifter, er inspirert av en modell hentet fra reguleringen av sikkerhet og arbeidsmiljø i olje- og gassvirksomheten på norsk sokkel, og innebærer at regelverket blir strukturert lik en bedrift organiserer sitt arbeid med HMS. Dette vil også legge til rette for en mer effektiv og målrettet kontroll- og tilsynsvirksomhet fra Arbeidstilsynets side fordi regelverket blir bygget opp på samme måte som virksomhetenes styringssystemer.

Dagens regelverk for Arbeidstilsynet er tematisk oppdelt med en lang rekke enkeltforskrifter som regulerer hvert sitt fagområde. De nye forskriftene er utformet slik virksomhetene organiserer sitt arbeid og regulerer;

- organisering, ledelse og medvirkning
- utførelse av arbeid
- utforming av arbeidsplassen og arbeidslokaler
- tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer
- konstruksjon, utforming og fremstilling av produkter
- administrative ordninger - (regulerer blant annet krav til sertifiserings- og godkjenningsorganer)

Det regelverksforenklingsarbeidet som har vært gjort på HMS-området har også modernisert regelverket slik at det er blitt mer funksjonsrettet og i mindre grad enn tidligere angir detaljerte løsninger for hvordan virksomhetene skal forholde seg til de ulike krav. Et funksjonelt regelverk tar utgangspunkt i hvilke mål som skal oppnås, og det blir i stor grad opp til virksomhetene selv å velge løsninger for å nå disse målene. Dette legger til rette for mer ansvarliggjøring av virksomhetene og bidrar til at virksomhetene må arbeide aktivt med å søke løsninger tilpasset egen hverdag. På flere områder viser det funksjonelle regelverket til internasjonale eller nasjonale standarder som én måte å oppfylle det funksjonelle kravet. Dette innebærer at virksomhetene kan velge å følge denne standarden fremfor å utvikle egne metoder eller standarder.

3.5 Matsikkerhetsområdet

På Mattilsynets område har det vært arbeidet med å følge opp et kartleggingsprosjekt som startet opp i 2004. Ett av målene for prosjektet var å kartlegge regelverket med tanke på fremtidig forenkling og effektivisering. Som et ledd i kartleggingsprosjektet har etaten gjennomført en brukerundersøkelse av regelverket, og de har gjennomført et internt arbeid for å få opp erfaringer med dagens regelverk. Mattilsynet har i dette arbeidet blant annet sett på om det er ulikheter i hvordan enkeltforskrifter og likeartede krav på hele etatens område er bygget opp. Videre er det sett på om det er forskjeller i hvordan skjønnsutøvelsen blir håndtert i ulike deler av etaten, og de har sett nærmere på meldeplikter og tillatelsessystemet.

Resultatet av kartleggingsprosjektet er nå samlet i en rapport som vil bli offentliggjort og presentert for næringen høsten 2009.

4 NÆRMERE OM REGELHJELP.NO

4.1 Bakgrunn for opprettelse av Regelhjelp.no

Regelverk har, og vil alltid ha, en relativt stor grad av kompleksitet. Dette både fordi regelverk generelt har som hovedformål å regulere formålsrettet og presist, og fordi vi lever i et komplekst samfunn. Hensyn som må tas for at regelverket skal være funksjonelt, må veie tyngre enn hensynet til en forenklet fremstilling for den enkelte. I arbeidet med regelverksforenkling så man at forenkling som gjorde det enklere for forvaltningen, ikke nødvendigvis gjorde det enklere for den enkelte virksomhet. Færre forskrifter er et eksempel på det - det gir grei oversikt for den som må forholde seg bredt til regelverket, mens det blir vanskeligere for den smale brukeren å finne fram. En stadig større del av regelverket er også basert på EØS-avtalen, slik at norske myndigheter har mindre valgfrihet når det gjelder omfang og utforming. Ut fra denne erkjennelsen ønsket myndighetene å arbeide med forenkling for brukerne gjennom bedre formidling av regelverket.

Et nettsted med bransjetilpasset, prioritert og kvalitetssikret informasjon om regelverket ble derfor etablert. Etableringen var finansiert av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. SFT ledet prosjektet med etablering av nettstedet, og Arbeidstilsynet, DSB, NSO og Mattilsynet deltok. Senere har også Helsedirektoratet kommet med på Regelhjelp.no med deler av sitt regelverk.

Regelhjelp.no ble lansert for ti bransjer i september 2005. I løpet av 2006 fikk 32 bransjer informasjon om sitt regelverk. I november 2007 ble tjenesten utvidet til 55 bransjer. I 2008 ble nettstedet supplert med ytterligere to bransjer. Totalt antall bransjer er dermed 57, og Regelhjelp.no omfatter nå mer eller mindre alle bransjer. Den bransjeinndelingen som er gjort korresponderer med bransjekodene i enhetsregisteret. Myndighetene har på Regelhjelp.no prioritert hvilke krav i lover og forskrifter de mener det er viktigst at virksomhetene forholder seg til. Det er også lenker til andre relevante krav for bransjen. Dersom en bedrift tilhører flere bransjer anbefales det at man går inn på hver aktuelle bransje og ser hvilke krav som gjelder.

Regelhjelp.no har en egen funksjonalitet for tilsynsetatene som benyttes ved gjennomføring av praktisk tilsyn. Dette bidrar til et mer effektivt og et mer enhetlig regionalt tilsyn. For virksomhetene gjør bransjesorteringen det enkelt for virksomhetene å skaffe seg oversikt over kravene som er aktuelle for den enkelte bransjen. Nettstedets bransjetilpassede nyhetstjeneste innebærer videre at virksomhetene kan holde seg oppdatert om endringer uten særlig bruk av ressurser.

Regelhjelp.no er tilgjengelig via Altinn, og det har vært en målsetning å utvikle samhandlingen og integreringen på Altinn bedre, for eksempel slik at Altinn kan bli portalen der en finner Regelhjelp.no og all annen informasjon til næringslivet fra det offentlige.

4.2 Innholdstjenester på Regelhjelp.no

4.2.1 Bransje, navn, organisasjonsnummer

På Regelhjelp.no har myndighetene presentert kravene bransjevis. Bransjesorteringen bygger på bransjekodene i Brønnøysundregistrene. Brukeren kan enten velge bransje, skrive inn sitt organisasjonsnummer eller bedriftsnavn for å finne riktig bransje.

4.2.2 Kategorier og krav

Innenfor hver bransje er reglene sortert i kategorier, som arbeidsmiljø, forurensning osv. Kategoriene er i hovedsak etatsvise, men enkelte kategorier er delt av flere etater, for eksempel kategorien *produkter*, hvor brukeren finner krav til produkter fra alle etatene på nettstedet samlet i en liste, uavhengig av om begrunnelsen for reguleringen er brannsikkerhet, el-sikkerhet, helse eller forurensning.

Hvert krav er presentert på tre nivåer:

- 1) kravet i en - tre setninger
- 2) mer utfyllende informasjon om hvordan kravet kan etterleves
- 3) selve regelteksten

Det er også lenker til aktuell tilsynsmyndighet og annen informasjon om kravet. For hver bransje kan en få en samlet liste over alle krav og regler som det er lenket til for bransjen.

4.2.3 Viktige krav og andre krav

Innenfor hver bransje har myndighetene prioritert hvilke regelverkskrav som er viktigst for den aktuelle bransjen. Dette er ulikt gjennomført fra etatens side.

SFT har beskrevet både hvilke krav som er viktige og hvilke krav som er mindre viktige for de ulike bransjene. Arbeidstilsynet har beskrevet de viktige kravene. Under andre krav presenterer Arbeidstilsynet krav som er helt generelle og like viktige for alle bransjer, så som regler om arbeidsavtale, oppsigelse, permittering, ferie m.v. De øvrige etatene har bare beskrevet hvilke krav som er viktige. Når det gjelder de mindre viktige kravene har disse etatene en generell henvisning til annet regelverk på etatens egen internettside.

4.2.4 Andre tjenester og muligheter

Kravene kan finnes via forhåndsbestemte emneord/stikkord i alfabetisk rekkefølge, uten bransjesortering. Her kan man for eksempel søke på "godkjenning" eller "melding" og få opp de godkjenningsordninger eller meldeplikter som er aktuelle. Nettstedet har også en fritekst søkefunksjon. Det er mulig å abonnere på bransjesorterte nyheter, slik at brukeren får nyheter fra Regelhjelp.no som angår den eller de bransjene som brukeren har valgt å abonnere på.

De etatene som er representert på Regelhjelp.no har gått ut og informert om at en angivelse på dette nettstedet om at et krav er å regne som "andre krav", ikke betyr at virksomhetene kan la være å følge disse. Samtidig har det blitt gitt uttrykk for at tilsynsetatene ville konsentrere seg om å føre tilsyn og kontroll med de kravene som ble angitt som "viktige", og at de virksomheter som fulgte disse ikke ville risikere å få pålegg for brudd på andre krav.

4.3 Metode – hvordan Regelhjelp.no er bygget opp

Regelhjelp.no som verktøy for formidling av regelverk til virksomhetene gjorde at etatene som skulle legge inn regelverk stod overfor noen utfordringer. Skulle Regelhjelp.no være til hjelp ville det ikke være hensiktsmessig om man fikk listet opp alt regelverk som gjaldt for virksomheten/bransjen. Grensesnittet måtte ligge et sted mellom å få listet opp alt regelverk fra alle etatene med regelverk på nettstedet eller kun å få angitt noen få enkeltbestemmelser fra en lov eller forskrift.

Det ble derfor valgt en metode der hver etat måtte angi en prioritering slik at man presumptivt fikk formidlet de viktigste kravene i regelverket. Dette innebar at hver etat måtte foreta en vurdering av eget regelverk og finne ut hvilke regler som skulle komme opp som såkalte viktige regler ved søk på en bestemt bransje, og hvilke som skulle angis som såkalte andre krav.

For å håndtere driften av nettstedet ble det etablert en ordning med etatsredaktører, ansvarlige for å publisere egen etats regelverk på nettstedet. I tillegg ble det laget en ordning med en hovedredaktør, som skulle ha ansvar for nettstedet som sådan og med ansvar for å drive nettverket av etatsredaktører. Videre ble det etablert rutiner for jevnlig kontakt og møter mellom etatsredaktørene for å diskutere driftsmessige forhold og det ble bestemt at nettstedet skulle oppdateres 2 ganger årlig (juni/november), og ellers ved endringer i regelverket.

5 REGELVERKSFORENKLING VED HJELP AV REGELHJELP.NO SOM VERKTØY

5.1 Innledning

Prosjektet har sett nærmere på om man som bruker av Regelhjelp.no kan benytte dette som oppslagsverktøy for å identifisere regler eller regelsett som har et forenklingspotensial. Det er gjennomført ulike søk på nettstedet for å se om det er mulig å identifisere krav som ikke kommer opp som viktige, uavhengig av bransje og for å se om det er variasjoner mellom bransjene om hva som angis som viktig og mindre viktig.

Prosjektet har også sett nærmere på om Regelhjelp.no metodikken, som beskrevet ovenfor i kapittel 6, kan være et verktøy for myndighetene selv til å foreta regelforenkling.

5.2 Regelhjelp.no som verktøy for å identifisere forenklingspotensial på enkeltnivå

For regelverk som er bransjespesifikt kan Regelhjelp.no være et selvstendig verktøy for å identifisere krav som kan oppheves. Det meste av regelverket er imidlertid ikke bransjespesifikt, så vurderingen av om et krav er viktig eller ikke vil variere fra bransje til bransje. Nettstedet angir som første oppslag kun en tekst og så må man søke seg videre inn i det aktuelle regelverket for å få tilgang til selve regelteksten.

Brukergrensesnittet av Regelhjelp.no gir ikke mulighet til å søke opp en regel og så finne ut hvilke bransjer denne regelen er viktig for. I brukergrensesnittet av Regelhjelp.no er det derfor ikke mulig å finne krav som alltid er definert som mindre viktige ved hjelp av enkle søk. Dette er imidlertid fullt mulig i redaktørgrensesnittet (internt hos myndighetene som administrerer Regelhjelp.no). Der kan en gå veien om kravet og se hvilke bransjer det er knyttet opp mot og om det er definert som viktig krav eller mindre viktig krav. Dette grensesnittet kan bare redaktørene av Regelhjelp.no se, og prosjektet har ikke hatt tilgang til dette i arbeidet med denne rapporten.

Via brukergrensesnittet kan en ta utgangspunkt i en regelverkskategori, for eksempel forurensning, og så finne ut hvilke bransjer som har denne kategorien krav knyttet til seg. Dette viser bare om kategorien av krav (for eksempel arbeidsmiljø) er ansett viktig for en bransje. Søker man opp forskjellige bransjer vil man se at det er variasjoner for hva som kommer opp som de viktigste kravene. For eksempel kommer arbeidsmiljøregelverket opp som viktige regler for bygg- og anleggsbransjen, mens industrivernregelverket kommer opp som viktigst for virksomheter definert i energibransjen og for virksomhet som driver produksjon av kjemiske produkter. Prosjektet har grunn til å tro at dette beror på tilfeldigheter da det ikke er innført prioritering på tvers (for eksempel av om industrivern er viktigere enn arbeidsmiljøreglene) av etatene representert på Regelhjelp.no.

Det er også mulig å ta utgangspunkt i emneord (for eksempel meldeplikt, godkjenning, rapportering). Med dette utgangspunktet kan en se omfanget av slike plikter, og derfra finne slike plikter som kan reduseres eller oppheves. Funn i listen over emneord avhenger mer av valgt overskrift for emnet enn for beskrivelsen av de ulike kravene som kan gjelde for det aktuelle emnet. Et slikt søk bør derfor suppleres med et fritekstsøk på de samme ordene.

Brukergrensesnittet på Regelhjelp.no gir også anledning til å finne lenker til alle regler som er knyttet til en bransje, enten som viktige eller mindre viktige. Disse listene kan manuelt sammenholdes med det totale regelverket for å finne om det er krav der som ikke er presentert som viktige eller mindre viktige for noen bransjer. Man må i så tilfelle først sammenholde regelverkslistene for alle de 57 bransjene/bransjegruppene som finner informasjon på nettstedet og deretter sammenholde dette resultatet med det samlede regelverket på området. En begrensning i denne muligheten er at regelverkslenkene i noen tilfeller viser til lov eller forskrift, i andre til kapittel i lov eller forskrift eller til paragraf.

Man kan også bruke søkefunksjonen i fritekst. En mulighet er å søke opp ulike krav ved søk i fritekst. Da får en opp en treffliste for alle bransjer som har dette kravet knyttet til seg. Det fremgår ikke av denne listen om kravet er viktig eller mindre viktig, men omfanget av forekomsten sier noe om hvor sentralt kravet er.

For å kunne gjøre den beste bruken av Regelhjelp.no for å finne muligheter for regelkutt på enkeltnivå, bør en således ha lesetilgang til redaktørgrensesnittet, slik som myndighetene selv har. Redaktørgrensesnittet er således et godt egnet myndighetsverktøy for regelverksforenklinger.

Den beste måten å bruke brukergrensesnittet til Regelhjelp.no, er å ta utgangspunkt i regelverkslenkene for å se om det er regelverk som ikke forekommer på Regelhjelp.no og dermed må antas å ikke være viktig for noen. En annen mulighet er å ta utgangspunkt i regelverket og sjekke det mot kravene på Regelhjelp.no.

Sorteringen i viktige og mindre viktige krav er gjennomført som planlagt på miljøområdet. Det innebærer at SFT viser både hvilke konkrete krav de mener er viktige og hvilke krav de mener er mindre viktige for de ulike bransjene. For hver bransje vil en altså finne alle de kravene en antar normalt er relevante for bransjen, sortert som viktige krav og som mindre viktige krav. Krav som i prinsippet gjelder, men som anses som irrelevante for bransjen fremgår ikke som krav for den aktuelle bransjen, og bransjen trenger ikke å forholde seg til kravet.

Som eksempel kan nevnes at for bransjen ”Landtransport” er ikke støy nevnt som krav. For bransjen ”Lagring, lasting og lossing” er støy et viktig krav. Støykravet gjelder for begge bransjer - det gjelder for alle - men det anses ikke som relevant for bransjen landtransport, siden hovedstøykilden fra denne bransjen (støy fra det enkelte kjøretøy) er regulert av kjøretøyreglene.

Tilsvarende kan en finne også innenfor andre kategorier: krav til arbeid i høyden vil ikke fremgå av kravene til frisør. Men det er like fullt et viktig krav for bransjer som regelmessig utfører arbeid i høyden. Og det gjelder også for frisøren dersom vedkommende skulle komme til å arbeide i høyden.

På Regelhjelp.no kan man lett identifisere hvilke krav myndighetene vurderer som de viktige kravene for ulike bransjer. Men fordi reglene har en generell utforming og gjelder for alle, vil Regelhjelp.no vise det samme kravet som viktig for en bransje, og som mindre viktig for en annen bransje. For en tredje bransje anses det ikke som et relevant krav, men det gjelder likevel, dersom virksomheten skulle utføre en aktivitet som omfattes av kravet.

Forbudet mot mudring og dumping til vann og plikten til å søke tillatelse for slik aktivitet kan brukes som eksempel. Dette kravet er definert som mindre viktig for byggebransjen, mens det presenteres som et viktig krav for anleggsbransjen. Dette kravet er ikke presentert for andre bransjer, for eksempel bensinstasjoner, siden det ikke er en sannsynlig aktivitet for den bransjen. Men dersom en bensinstasjon skulle utøve slik aktivitet, er kravet ansett som et viktig krav av miljømyndighetene.

5.3 Oppsummering - forenklingspotensial

Som ovenfor nevnt har de etatene som deltar i Regelhjelp.no forpliktet seg til å foreta en vurdering av eget regelverk og spille inn til nettstedet ”viktige” og såkalte ”andre” krav. Dette medfører at etatene må gjennomføre et arbeid for å prioritere. Det må prioriteres på tvers av regelsett den enkelte etat besitter og det må prioriteres mellom ulike fagområder. For eksempel internt i Arbeidstilsynet må det gjøres vurderinger av om det er krav til arbeidsmiljøet som er viktigst for bygg- og anleggsbransjen eller krav til arbeidsutstyr eller sikkerhetsregler for arbeid i høyden.

Man kunne tenke seg at den prioriteringsdiskusjonen som oppstår mellom faggrupper i den enkelte etat også oppstår når regelverket fra hver etat skal presenteres samlet på Regelhjelp.no. Til nå er det imidlertid ikke foretatt en vurdering på tvers av etatene om hvilke regelsett som kan sies å være viktigere enn andre å følge. For eksempel om kravene til ytre miljø er viktigere for en bedrift som produserer farlige kjemikalier enn kravene til industrivern.

Prosjektet antar at det vil være vanskelig å sette ulike rettsområder opp mot hverandre på denne måten. Viktigere er det derfor å peke på at det arbeidet som foregår i hver enkelt etat med identifisering av relevante krav for ulike bransjer og prioritering av de viktigste, setter i gang prosesser i retning av å forenkle regelverket både internt i de ulike etater og på tvers av etatene.

Slik sett åpner Regelhjelp.no metodikken opp for en arena der etatene både internt og seg i mellom må diskutere og komme til enighet om ulike prioriteringer. Gjennom disse møteplassene vil man både internt i etatene og på tvers også lettere kunne se likheter,

overlapping, dobbeltregulering og for eksempel om en etat har regelverk på områder en annen tidligere har gått bort fra å regulere. Dette siste kan også gjelde for søknads- og rapporteringsplikter der det ikke er uvanlig at slike plikter kuttes på et område uten at tilsvarende krav, for eksempel krav til å melde om virksomhet, blir tatt bort på andre rettsområder.

Ut fra dette kan det se ut til at det største potensialet for regelforenkling ved hjelp av Regelhjelp.no metodikken, ligger i nettopp det arbeidet som må skje i prosessen for utvelgelse av hvilket regelverk som skal presenteres. Videre at denne prosessen vil kunne legge til rette for forenklinger ikke bare internt i en etat men også på tvers av etats- og regelgrenser. Dette bør myndighetene på HMS-området benytte mulighetene for, og NHO bør påpeke dette overfor de relevante myndigheter.

5.4 Sumproblematikk

Næringslivet er ikke bare opptatt av at enkeltbestemmelser kan synes unødvendige og byrdefulle, men vel så gjerne at det er summen av det regelverk de må forholde seg til som skaper problemer. Denne såkalte ”sumproblematikken” oppstår både som et resultat av at mange offentlige virksomheter sett under ett har mange regelsett som virksomhetene må forholde seg til og at hver etat også sett på separat har en viss sum av regler som næringslivet må sette seg inn i. Prosjektet har derfor sett på om det arbeidet som gjøres i den enkelte etat før presentasjon av viktige og mindre viktige krav på Regelhjelp.no kan legge til rette for at HMS etatene så vel internt men også på tvers blir satt i stand til å vurdere sumproblematikken.

5.4.1 På etatsnivå

Ved vurderingen av eget regelverk for presentasjon som viktige krav på Regelhjelp.no må hver etat sette seg ned med alt sitt regelverk og tenke nøye gjennom hva de anser er viktig og ikke minst viktigst. Etter denne øvelsen vil man stå igjen med en del krav hentet fra forskjellige forskrifter og fagområder. Disse blir så gitt til Regelhjelp.no. etatsredaktørene. Denne pakken med viktige krav er det ikke mulig å hente ut samlet fra Regelhjelp.no i brukergrensesnittet, men informasjonen finnes i redaktørgrensesnittet og selvfølgelig i den enkelte etat.

Man kunne tenke seg at dersom man tok tak i listene med viktig regelverk fra for eksempel Arbeidstilsynet og satte i gang et prosjekt for å forenkle kun disse, uten å se hen til den konteksten de var trukket ut av, så ville man kunne utarbeide et regelverk som omfattet hele arbeidstilsynets reguleringsområde i ett regelsett. Denne tanken ligger ikke så fjernt fra den strukturen Arbeidstilsynet har valgt på sitt nye forskriftsverk. Mer spennende kunne det være å gjøre samme øvelse på det regelverket som ble pekt ut som mindre viktig. Hvor mye av dette skulle i tilfelle opprettholdes, og kanskje man ville komme til at mange av de mindre viktige kravene egentlig var regulert av de viktige kravene. En slik gjennomgang ville kunne redusere sumproblematikken på enkeltetatsnivå. Det regelverksforslaget som Arbeidstilsynet sendte Arbeids- og inkluderingsdepartementet i november 2008 med ny forskriftsstruktur er et godt eksempel i så måte.

5.4.2 På tvers av etatsgrenser

Den ovennevnte sumproblematikk vil også være til stede på tvers av etatsgrenser. Det kunne derfor være hensiktsmessig om etatene representert på Regelhjelp.no satt seg sammen og vurderte alle de viktige krav samlet sett og de mindre viktige krav samlet sett. På denne måten

ville man lettere kunne se hvilken belastning den enkelte bedrift blir utsatt for ved å måtte forholde seg til en lang rekke enkeltbestemmelser i forskjellige regelsett fra ulike etater.

6 GODKJENNINGS-, MELDE- OG RAPPORTERINGSPLIKTER PÅ HMS-OMRÅDET

De aller fleste virksomheter er opptatt av at det ikke skal være for mange myndighetsgodkjenningsordninger og offentlige meldeplikter. På HMS-området ble mange slike fjernet allerede ved innføring av internkontroll og gjennomføring av EØS-avtalen på 1990-tallet. Men det er ikke slik at HMS-området er helt fritt for slike krav.

For å gjøre et forsøk har prosjektet gjort oppslag i de alfabetisk sorterte emneordene og søkt i fritekst på Regelhjelp.no etter meldeplikt, forhåndsgodkjenning, rapportering og registrering for å se om det faktisk er mange slike plikter listet opp på nettstedet eller om det er slik myndighetene gir inntrykk av at det nesten ikke finnes slike plikter i dette regelverket.

Ved oppslag på emneordene Meldeplikt og Melding har vi funnet følgende krav:

- Meldeplikt - næringsmiddelvirksomhet
- Meldeplikt - forbrukertjenester
- Meldeplikt farlige produkter
- Meldeplikt for animalske fôrvarer
- Meldeplikt for fôrvarer av animalsk opprinnelse - import fra tredjeland
- Meldeplikt for kjeler til produksjon av damp eller hetvann
- Meldeplikt for klor, svoveldioksid og ammoniakk
- Meldeplikt for morsmelkerstatninger, barnemat og medisinske næringsmidler
- Meldeplikt for vegetabiliske fôrvarer - import fra tredjeland
- Meldeplikt for virksomhet med matkontaktmaterialer
- Meldeplikt om bedriftenes vannforsyning
- Meldeplikt om planteskadegjørere
- Melding av vareparti - næringsmidler
- Melding av vareparti som ankommer Norge fra tredjestat
- Melding av vareparti via Matilda VAM
- Melding og godkjenning - solarier, frisør- og hudpleiesalonger
- Melding om anlegg som leverer motordrivstoff
- Melding om hald av dyr
- Melding om import av levande dyr fra tredjestat
- Melding om import av sæd, eggceller og embryo fra tredjestat
- Melding om omsetjing av levande dyr innan EØS
- Melding om omsetjing av sæd, eggceller og embryo innan EØS
- Melding til kommunen - offentlig tilgjengelige forsamlingslokaler og andre virksomheter
- Melding til kommunen om endringer ved serveringssteder

I tillegg til dette finner man ved frisoøk følgende:

- Forhåndsmelding til Arbeidstilsynet før arbeid med fjerning av asbest settes i gang
- Forhåndsmelding til Arbeidstilsynet om midlertidig bygg- og anleggsplass etter byggherreforskriften
- Nedgravde oljetanker – melding og kontroll
- Asfaltverk og pukkverk – tillatelse etter forurensningsloven
- Grensekryssende transport av avfall
- Gjødning – kvalitet, lagring og bruk

Oppslag på emneordene Godkjenning og Forhåndsgodkjenning får man følgende treff

Forhåndsgodkjenning:

- Forhåndsgodkjenning av ny mat

- Forhåndsgodkjenning av tilsetning av vitaminer, mineraler og andre næringsstoffer til matvarer (berikning)
- Forhåndsgodkjenning og merking av genmodifiserte produkter
- Forhåndsmelding av nye kjemiske stoffer
- Forhåndsgodkjenning av Arbeidstilsynet i byggesaker der tiltaket gjelder bygninger der det skal oppholde seg arbeidstakere

Godkjenning:

- Godkjenning av akvakulturanlegg og akvakulturområde for bløtdyr
- Godkjenning av barnehager og dagmammaer
- Godkjenning av biocider og biocidprodukter
- Godkjenning av dyreforsøk
- Godkjenning av fartøy - fangst av villfisk til oppdrett
- Godkjenning av naturlig mineralvannsprøder
- Godkjenning av plantevernmidelforhandlere
- Godkjenning av plantevernmidler
- Godkjenning av slakterier og tilvirkingsanlegg
- Godkjenning av transportenhet
- Godkjenning av transportmiddel for dyretransport
- Godkjenning av transportører av dyr
- Godkjenning, autorisasjon, eller meldeplikt ved oppstart av næringsmiddelproduksjon
- Godkjenning, registrering og innmelding av fôrvarevirksomheter
- Godkjenning/melding av vannforsyningsystem
- Godkjent produsent/land
- Godkjent produsent/land - import fra tredjeland
- Godkjent produsentland og virksomhet - import av fôrvarer fra tredjeland
- Godkjent tredjeland eller område i tredjeland

Fritekstsøk gir følgende treff:

- Forbrenning av avfall – avfallsforbrenningsanlegg (anlegg som brenner dyreavfall må ha godkjenning fra Mattilsynet)
- Bilvrak, kasserte kjøretøy (krav om godkjenning av returordning)
- Bakkeplanering – tilrettelegging for maskinell jordbruksdrift (krav om godkjent plan for planeringsarbeid)

Oppslag på emneordet Autorisasjon gir 50 treff, de 10 første er representative for alle 50, og innebærer at det er på Mattilsynets område at de altoverveiende kravene til autorisasjon finnes. Nedenfor er de 10 første treffene listet opp:

Autorisasjon til å bruke plantevernmidler

For å få autorisasjon, må du dokumentere at du har behov for å bruke plantevernmidler i yrkessammenheng. Du må være over 18 år, ha gjennomgått autorisasjonskurs og bestått eksamen.

Autorisasjonskrav for dyrehelsepersonell

Personer som vil være dyrehelsepersonell (veterinærer, fiskehelsebiologer og dyrepleiere) i Norge, må ha autorisasjon eller lisens (begrenset autorisasjon) fra Mattilsynet.

Omsetning av plantevernmidler

Plantevernmidler må, med visse unntak, bare selges eller utleveres til personer med gyldig autorisasjon, eller med fullmakt fra autorisert bruker. Plantevernmidler må bare omsettes innenfor en angitt godkjennings- og utfasingsperiode.

Godkjenning, autorisasjon, eller meldeplikt ved oppstart av næringsmiddelproduksjon

Skal du produsere næringsmidler, stilles det krav til at virksomheten skal være godkjent, autorisert, registrert eller meldt til det lokale Mattilsynet.

Oppslag på emneordene Registrering og Register gir følgende treff:

- Register over arbeidstakere – gjelder ved arbeid med visse kjemikalier
- Register ved kommersiell omsetjing av dyr

- Registrering av gjødselprodukter
- Registrering av importør av næringsmidler
- Registrering av kjemiske stoffer (REACH)
- Registrering av mineralgjødsel
- Registrering av virksomhet ved import av kosmetikk og kroppspfleieprodukter
- Registrering i plantehelseregisteret
- Registrering og varsling av matvarer fra EØS og land utenfor EØS
- Registrering ved import av levende dyr fra tredjeland
- Registrering ved import av sæd, eggceller og embryo - import fra tredjeland
- Registrering ved innførsel av sæd, eggceller og embryo - omsetning innen EØS
- Registrering ved omsetning av levende dyr innen EØS
- Registreringspliktig omsetning av hest

Søk i fritekst gir følgende treff:

- Bruk av organiske løsemidler og utslipp av flyktige organiske forbindelser (VOC) (plikt til registrering av virksomhet)
- Utslipp fra krematorier (registreringsplikt i stedet for utslippstillatelse)

Oppslag på emneordet Tillatelse gir følgende treff:

- Tillatelse til bygge- og anleggsvirksomhet (SFT)
- Tillatelse til forurensning
- Tillatelse til fremvisning av dyr
- Tillatelse til oppbevaring av brannfarlig vare
- Tillatelse til transport av gass i rørledning
- Tillatelse til å drive med dyr i undervisning
- Tillatelse til å drive med feltforsøk med dyr
- Tillatelse til å drive med hestesenter, treningsstall, hestepensjonat og omsetning av flere enn 6 hester i året
- Tillatelse til å omsette levende dyr i dyreforretninger og lignende
- Tillatelse til å produsere og importere plantevernmidler

Søk i fritekst gir:

- Asfaltverk og pukkverk – tillatelse etter forurensningsloven
- Mudring og dumping av materiale i sjø og vassdrag
- Fyringsanlegg for rene brensler
- Giftige kjemikalier – forbud mot omsetning
- Kvotepiktige CO2-utslipp

Oppslag på emneordet Dokumentasjon gir følgende treff:

- Dokumentasjon av brannsikkerhet - eier
- Dokumentasjon av brannsikkerhet - virksomhet/bruker
- Dokumentasjon av dyrehelse
- Dokumentasjon ved import av næringsmidler - omsetning innen EØS
- Dokumentasjon ved import av næringsmidler fra tredjeland
- Dokumentasjon ved omsetning av matkontaktmaterialer
- Dokumentasjon, informasjon og varsling ved dyretransport
- Dokumentert sikkerhetsopplæring
- Dokumentert sikkerhetsopplæring i landbruket

Søk i fritekst:

- Deponering av avfall (krav til dokumentasjon av avfallets opprinnelse)
- Risikovurdering - HMS
- Amalgamholdig avløpsvann (krav til dokumentert renseeffekt for avskiller)

- Gjødning – kvalitet, lagring og bruk
- Internkontroll
- Nedgravde oljetanker – melding og kontroll
- CE- merking
- PCB-kondensatorer i lysarmatur
- Nikkel i produkter

Oppslag på emneordet Rapportering gir følgende treff:

- Rapportering - akvakulturanlegg
- Rapportering ved hold av småfe
- Rapportering vedr. mineralgjødning

Søk i fritekst:

- Bruk av organiske løsemidler og utslipp av flyktige organiske forbindelser (VOC) - årlig rapporteringsplikt
- Mottak av avfall fra båter - rapporteringsplikt til fylkesmannen
- Utslipp fra krematorier - plikt til rapportering av utslipp
- Bygg- og anleggsavfall - rapporteringsplikt til kommunen etter gjennomføring av tiltak etter pbl
- Kvotepålagte CO₂-utslipp - rapporteringsplikt til SFT (klimavoteloven)
- Storulykker - rapportering av storulykker

I tillegg til dette er det regler i retningslinjene til Næringslivets sikkerhetsorganisasjon om at virksomheter som er omfattet av kravet til industrivern årlig skal sende en rapport til NSO.

Denne metodikken gir en tilnærmet totaloversikt over omfanget av ulike meldeplikter, rapporteringskrav m.v., i det regelverket som er representert på Regelhjelp.no, og kan være en innfallsvinkel til å finne slike formalkrav som kan vurderes opphevet, redusert eller samordnet etter kravene om samordning av meldeplikter.

Gjennomgangen ovenfor viser at de fleste søknads-, godkjennings- og rapporteringsplikter i regelverket på Regelhjelp.no, ikke er å finne på de tradisjonelle HMS-områdene men på Mattilsynets område. En rekke av søknads- og dokumentasjonspliktene skriver seg imidlertid fra EØS-regelverk, og kan derfor ikke oppheves. Men gjennom en systematisk gjennomgang av disse kravene vil det være mulig å finne overlappende krav og om samme bransje/virksomhet blir stilt overfor mange forskjellige godkjenningsordninger.

7 FORSLAG TIL VIDEREUTVIKLING AV REGELHJELP.NO

7.1 Fortsette arbeidet med å videreutvikle systemet

Som gjennomgangen ovenfor viser er det fortsatt et potensial for å videreutvikle Regelhjelp.no for å øke nytteeffekten for næringslivet.

Prosjektet har på bakgrunn av de oppslag som er foretatt i Regelhjelp.no, slik det er i dag, og erfaringene som er innhentet fra referansebedriftene til dette prosjektet, følgende forslag til forbedringer av systemet:

- Alle etater bør gjennomføre prioriteringen av ”viktige” og ”andre krav”, slik at systemet blir mest mulig likt for alle regelområdene som ligger inne på nettstedet.
- Informasjon om Regelhjelp.no bør rutinemessig gis i forbindelse med tilsyn fra HMS-etatene og sendes ut til virksomhetene dersom tilsynene gjennomfører skriftlige spørreunder som forberedelser til tilsyn.

- Det må arbeides med å få implementert andre rettsområder enn HMS på nettstedet.
- Det må innføres en funksjonalitet der man etter å ha valgt bransje kan søke videre på formalplikter som godkjenningsordninger, tillatelser, meldeplikt, rapporteringer som gjelder for den enkelte bransje. Slik systemet er i dag må man enten lete etter denne type krav innenfor den enkelte regelverkskategori, dvs. etatsvis, eller det må søkes generelt og da vises en lang rekke krav som ikke er relevante for den aktuelle bruker/bransje. Et eksempel her er at virksomheter i bygg- og anleggsbransjen på sin bransjeside burde kunne velge en kategori som heter Godkjenninger, og så få opp de krav til godkjenninger, registreringer, rapporteringer osv. som er aktuelle for bransjen. Hadde denne sorteringen/kategorien vært til stede i systemet i dag ville man fått opp kravene til forhåndsmelding ved asbestarbeid, forhåndssamtykke fra Arbeidstilsynet ved oppføring av bygning der det skal arbeide noen og krav om forhåndsmelding til Arbeidstilsynet etter byggherreforskriften samt krav om godkjenning av avfallsplan etter forurensningsloven/avfallsforskriften. Disse pliktene kommer ikke samlet opp som viktige krav under bygg- og anleggsbransjen slik nettstedet er bygget opp i dag.
- Det må innføres en funksjonalitet der man kan søke på aktivitet, for eksempel arbeid i høyden, håndtering av farlige kjemikalier og lignende. I dag finnes kategorien Produkter som et eksempel på at brukeren får oversikt over krav knyttet til en aktivitet, uavhengig av hvilken etat som forvalter reglene eller hvilket formål reglene har. Det er derfor fullt mulig å gjøre dette til en funksjon.
- Det må innføres mer finmaskede bransje/virksomhetsoppslagsord slik at flest mulig brukere kan kjenne seg igjen i inngangsportalen. Det er også viktig at informasjonen som ligger ute er oppdatert og dette stiller krav til at redaksjonsfunksjonen blir prioritert. Det er utarbeidet rutiner for dette, men ved oppslag og søk i tjenesten har prosjektet funnet regelverk og henvisninger til regelverk som ikke lenger er gjeldende. Det samme er også påpekt av enkelte av referansebedriftene.
- På Mattilsynets område ville det vært en fordel om søkekriteriene ble mer finmasket, særlig når det gjelder søknadskrav og lignende. Dersom man kun får oppslått samtlige av Mattilsynets krav til forskjellige godkjenninger og selv må lete seg frem til den som gjelder for egen bransje kan det være vanskelig for en enkeltbedrift å orientere seg om hva som gjelder for dem.
- På el-sikkerhetssiden bør det lages et oppslag som gir informasjon om de ulike elektrofagenes kompetanse, og med angivelse av hva de ulike autorisasjonene kan utføre av installasjon og vedlikehold. Dette er et område der flere virksomheter rapporterer om usikkerhet rundt faggrensene og om personellet som er ansatt eller blir leid inn har de nødvendige sertifikater.
- Ved opprettelsen av Regelhjelp.no ble løsningene testet ut av ulike brukergrupper, og det var planer om å involvere brukerne i videreutviklingen og ikke minst i å teste ut systemet for å finne nye måter å utnytte dette på. Det er viktig for bruken av Regelhjelp.no at tjenesten er brukertilpasset og at tjenesten har troverdighet og integritet overfor de som skal bruke den. Gjennom brukerpaneler der, der representanter fra næringslivet og arbeidstakerne, sammen med myndighetene, kan møtes for å teste ut funksjonaliteten i dagens system og komme med forslag til

videreutvikling av systemet, kan man legge til rette for en dynamisk og moderne tjeneste. Prosjektet anser dette som viktig og vil anbefale NHO å ta tak i dette overfor de relevante myndigheter. Brukerpaneler som faktisk tester ut systemet og kommer med konkrete forslag til forbedringer, vil for øvrig være noe annet enn å delta i kontaktfora med etatene bak Regelhjelp.no, der det kun vil være anledning til å komme med mer generelle betraktninger om hvordan bruken av Regelhjelp.no fungerer.

- Regelhjelp.no må få en egen peker i Altinns åpningsbilde (på velkomstsiden), slik det er i dag må man foreta flere oppslag før man kommer til pekeren for Regelhjelp.no.
- Regelhjelp.no bør få en egen peker fra åpningsbildet til Brønnøysundregistrene
- Informasjon om Regelhjelp.no bør ligge med i den startpakken registrene sender ut til nyregistrerte bedrifter.

8 REGELHJELP.NO METODEN PÅ ANDRE RETTSOMRÅDER

8.1 Innledning

Gjennomgangen av Regelhjelp.no og metoden nettstedet er bygget opp rundt viser at dette er et egnet verktøy for regelformidling til næringslivet, og at måten nettstedet presenterer regelverk på setter i gang arbeidsprosesser internt hos myndighetene som kan legge til rette for regelverksforenkling. Prosjektet har videre sett på om det er andre rettsområder som peker seg ut for en lignende tjeneste, eller for implementering i den tjenesten som allerede er opprettet.

8.2 Forslag til andre rettsområder der presentasjon av regelverk etter Regelhjelp.no metoden kan være hensiktsmessig

Prosjektet har først og fremst sett på om det er andre nærliggende rettsområder til HMS som kan være aktuelle for enten å bli tatt inn i Regelhjelp.no, eller for opprettelse av en tilsvarende tjeneste.

Regelhjelp.no er i dag, som ovenfor vist, funksjonelt bygget opp rundt bransjekodene i Enhetsregisteret. På andre rettsområder vil det kunne være andre oppslag som er mer aktuelle. Prosjektet har imidlertid ikke gått nærmere inn i dette, men nøyer seg med å foreslå noen rettsområder som vil kunne egne seg for å legge inn i et system som Regelhjelp.no.

Ut fra dette peker enkelte områder seg ut;

- Datatilsynets regelverk – Kravene i Datatilsynets regelverk vil lett kunne la seg implementere på dagens Regelhjelp.no nettsted.
- Statens strålevern – Regelverket til strålevernet vil lett kunne la seg implementere på Regelhjelp.no.
- Energisektoren (produksjon og omsetning av elektrisitet) - der Olje- og energidepartementet og Norges Vassdrags- og energidirektorat forvalter et regelverk

som både regulerer krav til konsesjoner, sikkerhet og beredskap og markedsmessige mekanismer. Dette området vil kunne egne seg både for implementering i dagens nettsted, men også som eget nettsted.

- Plan- og bygningsområdet – et rettsområde med et meget omfattende regelverk, søknadsregime og mange detaljkrav – På dette området ville et eget nettsted, der de viktigste kravene og tilhørende søknads- og godkjenningsordninger ble presentert, kanskje bidra til en enklere hverdag for brukerne av regelverket. Samtidig vil det kunne avlaste myndighetene i deres informasjonsarbeid og legge til rette for regelforenkling gjennom at de ansvarlige måtte tenke gjennom hva som er viktige krav og mindre viktige krav.
- Regelverket som retter seg mot arbeidsgivere og som forvaltes av NAV (blant annet sykmeldings- og permitteringslønsregelverket) er et område som peker seg ut for implementering i dagens Regelhjelp.no.

For øvrig ville Regelhjelp.no metoden også vært et egnet formidlingsverktøy for skatte-, avgifts- og tollregelverket.

9 ERFARINGER FRA REFERANSEBEDRIFTENE

9.1 Innledning

NHO har gjennom sine landsforeninger pekt ut fire virksomheter som prosjektet har fått anledning til å intervju om deres arbeid med HMS-regelverket. Referansebedriftene er gitt anledning til å komme med innspill til prosjektet om eventuelle HMS-regler eller andre forhold de ønsker å påpeke som oppleves som unødvendige, utdaterte eller som unødig byråkratiske.

Referansebedriftenes kontaktpersoner og intervjuobjekter har vært personell på ledelsesnivå og de har fått følgende spørsmål tilsendt på forhånd, som grunnlag for en samtale som siden er samlet som en tekst i denne rapporten.

Følgende spørsmål har vært stilt til referansebedriftene;

1. Hvordan jobber dere med HMS-regelverket
2. Kjenner dere til Regelhjelp.no
3. Hvis ja – fungerer nettstedet/tjenesten bra
4. Hvis nei – høres dette ut som en god tjeneste/nettsted
5. Hva er bra med HMS-regelverket
6. Hva er mindre bra
7. Hvilke rapporteringsplikter har dere;
 - På HMS-området
 - Andre områder

8. Hvilke av disse rapporteringspliktene (både HMS og de andre) oppfattes som unødvendige og hvorfor
9. Er virksomheten omfattet av offentlige godkjenningsordninger /søknadsplikter/ autorisasjonsplikter
10. I tilfelle ja – er det noen av disse som oppfattes som unødvendige, unødig byråkratiske, kunne vært slått sammen eller som tiden har løpt fra (utdaterte)
11. Flere ulike regelsett stiller krav til bedriftene om internkontroll – oppleves dette som belastende – er det behov for samordning
12. Har dere eksempler på unødvendige, kompliserte, dobbeltregulering eller utdaterte HMS-regler
13. Har dere eksempler på unødvendige, kompliserte, dobbeltregulering eller utdaterte regler på andre områder
14. Hvordan oppleves myndighetenes tilsyn mht. enhetlig opptreden, kvalitet og hvor ressurskrevende er tilsynsbesøk fra myndighetene er for bedriften
15. Andre forhold dere ønsker at NHO skal påpeke

9.2 Ringnes AS

Ringnes AS er Norges største bryggeriselskap med ca. 1600 medarbeidere. Selskapet eies av Carlsberg Group som er verdens fjerde største bryggerikonsern. Lin Nicolaysen og Knut Aage Steen fra Kvalitets- og HMS-avdelingen har stilt opp for intervju.

HMS er en del av total kvalitetsystemet til Ringnes. De er ISO sertifiserte og gjennomfører jevnlig internrevisjoner. Disse utføres av kvalitetsavdelingen og det tas med fagpersoner etter behov og kompetanse. Nicolaysen eller Steen er imidlertid alltid revisjonsledere. Nicolaysen rapporterer på HMS til konsernledelsen.

Ringnes arbeider med HMS på mange nivåer, alt fra de daglige vernerundene til de årlige risikoanalysene. Arbeidstakerne medvirker i prosessen gjennom hovedverneombud og verneombud.

Ringnes benytter Regelhjelp.no stort sett til å abonnere på nyheter som gjelder for den bransjen de tilhører. Utover dette har de ikke benyttet nettstedet i særlig grad.

Gjennom ISO sertifiseringen og HMS-forskriften er de pålagt å ha et system for oppdatering av de lover og forskrifter de er omfattet av, og det er det de benytter de ulike abonnementsordningene til. De utfører ingen søk på nytt regelverk på egen hånd, men venter på det som kommer inn gjennom de ulike nyhetstjenestene. De har derfor stort behov for en nyhetstjeneste som fungerer raskt og som oppdaterer virksomheten på de riktige endringene.

Ringnes er godt fornøyd med hvordan nyhetstjenesten på Regelhjelp.no fungerer. De pekte imidlertid på at de ved noen anledninger fikk lese om nyheter i pressen før de selv fikk vite om det, og nevner godkjenningen av drikken ”Red Bull” som et eksempel på dette.

Regelhjelp.no blir ikke brukt av Ringnes til å finne frem til enkeltregler. Etter å ha fått forklart litt om hva Regelhjelp.no kunne benyttes til og at myndighetene faktisk hadde foretatt en prioritering av viktige krav, syntes de imidlertid at dette hørtes ut som en tjeneste de kunne tenke seg å benytte. De hadde også forslag om at også regelverket for alkohol og enkelte avgifter kunne implementeres for bryggeribransjen.

Av ting de påpekte som kunne vært endret, ble nevnt skjema for innsending av skade- og ulykkefall til NAV. Skjemaet var ikke tilrettelagt for elektronisk innsending. De hadde påpekt feil ved skjemaet, men det var nesten umulig å få en kontaktperson i NAV til å følge opp saken og det var lite hensiktsmessig å snakke med forskjellige mennesker hver gang de tok kontakt.

Ringnes benytter Altinn for flere rapporteringer, men synes at systemet i noen sammenhenger er litt for omstendelig å bruke og at enkelte registreringsrutiner burde forenkles. Særlig gjaldt dett skjema for rapportering til Fylkesmannen på ytre miljøside. Her nevnte de at det kunne innføres ett skjema for rapportering av alle miljøtall. For øvrig benyttet de rapportene over forbruk og utslipp til å foreta forbedringer i eget system, slik sett ble myndighetsdrevne rapporteringsplikter benyttet til verdiskapning internt.

Ringnes rapporterer til ulike etater på offentlig side og ser at mange av de grunnopplysningene de skal sende inn til samme etat eller ulike etater gi er like, det samme gjelder de bedriftsinterne rapportene de skal avgi til Carlsbergssystemet. I den grad de samme grunndataene om virksomheten, navn, orgnr, adresse, antall ansatte osv, skal fylles ut i mange skjemaer ville det vært en fordel med et ensartet elektronisk skjema som husket disse opplysningene fra gang til gang.

De var stort sett fornøyde med den tilsynsvirksomhet som ble utført fra offentlige myndigheters side. Det opplevdes også som hensiktsmessig at de ulike etatene kom hver for seg, men noen ganger opplevde de at resultatene fra et tilsyn ble publisert i pressen før de selv fikk rapporten.

Tilsyn på spesifikke områder var det fint at enkeltetater tok seg av, men dersom det var snakk om sytemrevisjoner kunne dette vært gjort av "revisorer" som dekket flere etaters områder.

For øvrig pekte de på at den årlige rapporten til NSO opplevdes som lite relevant og som en unødvendig øvelse som bør kuttes ut. Det ble også påpekt at NSOs kurs for industrivernpliktige virksomheter var dyre, lite relevante og at den pålagte hyppigheten ikke var hensiktsmessig.

Ut over dette hadde de ikke noen konkret forslag til endringer i regelverk for HMS etatene.

9.3 Nordox AS

Starten på Nordox går tilbake til 1886, det året da malingsfabrikken Norden som spesialiserte seg på kobberoksid som bunnstoff (antigromaling) ble grunnlagt. I 1920-årene startet firmaet produksjon av kobberoksid for eget bruk. Etter 2. verdenskrig vant Nordox en kontrakt om å forsyne den britiske marinen med kobberoksid. Dette ga grunnlag for å øke produksjonskapasiteten og mulighet for å være leverandør også for andre produsenter av bunnstoff.

I 1962 ble produksjonen av kobberoksid etablert under navnet Nordox med nye eiere og med det formål å spesialisere seg med kobberoksid for verdensmarkedet. Siden 1975 har selskapet vært eid i sin helhet av Stiftelsen Nordox.

I vedtektene heter det bl.a. at "Stiftelsen Nordox skal anvende hele sin inntekt til samfunsgagnlige og humanitære formål". Hvert år utbetaler Nordox mellom 0,5 og 1,0

millioner kroner til humanitære organisasjoner som Kirkens Nødhjelp, Norges Røde Kors og Redd Barna. Det oppnevnes et styre for å ivareta stiftelsens interesser ifølge vedtektene. For øvrig drives bedriften etter samme prinsipper som ethvert aksjeselskap. Bedriftens interesser som økonomisk foretak må ivaretas før det kan tas ut midler til humanitære formål.

Nordox har oppnådd en ledende posisjon som en global leverandør av kobberoksid til skipsmalingsindustrien for fremstilling av bunnstoff og til fiskeoppdrettsindustrien for fremstilling av notstoff. Nordox er også en verdensledende leverandør av kobberoksid til agrokjemisk industri som råstoff (aktiv ingrediens) i fungicider, samtidig som Nordox leverer egne kobberbaserte fungicider ferdig til bruk. Fungicidene anvendes for å beskytte en rekke plantekulturer innen hagebruk, jordbruk og skogbruk, bl.a. til frukt- og grønsaksdyrking som for eksempel epler, poteter, tomater og til tropiske vekster som kakao, kaffe og te. Hoveddelen av volumet eksporteres til mer enn 50 land.

Det har blitt gjennomført intervju med daglig leder Lars Thomasgaard.

I Nordox er HMS en del av kvalitetssystemet og dagelig leder er også kvalitetsleder. Dette sikrer ledelsesforankring på høyt nivå i HMS-arbeidet. Nordox har en egen internrevisjonsgruppe og er underlagt krav til industrivern. Arbeidstakerne medvirker i risikovurderingen som skal gjøres og de har aktive verneombud. Kravet om en egen internrevisjonsgruppe følger primært av ISO sertifiseringen Nordox har.

Nordox er bruker av Regelhjelp.no og er stort sett fornøyd med nettstedet. Som en bedrift i kjemisk industri opplever de imidlertid at de er underlagt en lang rekke krav fra forskjellige myndigheter, og selv med utgangspunkt i hva som kommer opp som viktige krav på Regelhjelp.no blir summen betydelig. De opplever også at nettstedet stadig ikke er oppdatert mht hvilke krav som gjelder for bransjen og at det kan være utdatert og opphevet regelverk på sidene.

De opplever også at det kunne vært behov for en mulighet til å spisse søkekriteriene mer enn kun på bransjenivå, og at virksomheter som Nordox som tilhører flere bransjer må gjøre flere oppslag for å finne det som gjelder for dem. Dette oppleves om litt tungvint på en ellers bra fungerende tjeneste.

Internett har gjort tilgangen til regelverket lettere enn når man måtte bestille dette i papirversjoner. Oppdateringstjenesten fra den enkelte etat fungerer bra på de nyhetstjenestene Nordox abonnerer på, fra blant annet SFT og Arbeidstilsynet. En svakhet er imidlertid at alle får alt og når de har plikt til å oppbevare oppdaterte regelsett i HMS-systemet så må bedriften selv lage egne uttrekk og det burde være unødvendig. En mer spisset nyhetstjeneste rettet mot den enkelte bransje ville derfor være velkommen.

Nordox opplever at HMS regleverket har blitt noe enklere, men ikke mye til tross for myndighetenes forenklingsprosjekter. Effekten av myndighetenes forenklingsprosjekter har for bedriftens Nordox hverdag vært marginal om ikke ubetydelig. Det som har betydd noe er at formidlingen av regelverk og informasjon er lagt ut på ulike nettsteder og det gjør det enklere for bedriften å få umiddelbar tilgang til informasjon. På direkte spørsmål kunne Thomasgaard ikke umiddelbart komme på noen enkeltkrav som var blitt enklere å forholde seg til, eller som hadde blitt opphevet med den følge av at bedriften hadde sett noen forenklingseffekter av dette.

Et eksempel på regler det var vanskelig å følge og også å sette seg inn ble nevnt reglene om arbeidstid og overtid i arbeidsmiljøloven.

Når det gjelder rapporteringsplikter så rapporterer Nordox forurensingstall til SFT via AltInn og de sender en årlig industrivernrapport til NSO. Rapportering av statistikk til SSB oppleves også som hyppig og tildels ressurskrevende. Det stilles også spørsmål ved behovet for all rapportering til SSB og hva dette ble brukt til. Det ble nevnt et eksempel der bedriften i en årrekke hadde rapportert feil til SSB uten at noen oppdaget dette.

På tilsynssiden opplever Nordox at NSO ikke er helt i takt med de andre tilsynsetatene på HMS-området. NSO etterspør årlige rapporter og de har til dels rigide krav til opplæring av personelle på forhåndsbestemte intervaller og med pålegg om å benytte NSOs egne kurs og kompetansetilbud. Dette oppleves ikke som veldig internkontrollrettet slik de andre etatene er. Bladet ”Sikkerhet” gir heller ikke noen god informasjon med verdi for bedriftens sikkerhetsarbeid og Nordox stiller spørsmål ved berettigelsen av NSO som egen tilsynsetat på dette området.

For øvrig oppleves kommunens tilsyn med kjøletårn i legionella forebyggende øyemed som lite kompetent med hensyn til styringssystemer og lignende.

Av andre forhold ble det nevnt at det var litt vanskelig å få oversikt over de ulike faggruppenes adgang til å utføre elektriske installasjoner. Autorisasjonsgrensene er i mange tilfeller vanskelige å få oversikt over og det ble til at man stolte på bedriftens egen elektroperson i forhold til å sette riktig utdannet personell på de jobbene de skulle være kvalifisert for.

Uanmeldte tilsyn i en så seriøs bedrift som Nordox ble opplevd som unødvendig og ressurskrevende. Ofte kom slike uanmeldte tilsyn samtidig eller rett før eller etter at virksomheten kanskje hadde hatt en stor revisjon fra en annen tilsynsetat, og da virket det litt meningsløst at disse ikke kunne samordne seg eller utveksle informasjon.

Kravet i arbeidsmiljøloven om at daglig leder skal ha opplæring i HMS ble ansett som unødvendig, men utover dette hadde de ikke noen regelverkskrav de var direkte misfornøyd med.

Nordox etterlyste mer samordnet tilsyn. Samordnet tilsyn betyr ikke at alle 5 HMS-etatene skal møte på en gang men at en eller to kan revidere hele systemet. Det er uansett ikke saksbehandlere i etatene som fører tilsyn, slik at det virksomheten behøver er å møte gode revisorer som kan stille kritiske spørsmål til systemet og vite hvordan man ta stikkprøver. For eksempel når bedriften har besøk av Veritas på revisjon så er det revisorer som er ute ikke fagekspert på de enkelte områder. Det kan derfor ikke være et argument fra tilsynsetatene at man må være ekspert på et område for å drive tilsyn.

9.4 Ringeriks-Kraft

Ringeriks-Kraft er et energikonsern som har sitt nedslagsfelt i kommunene Ringerike og Hole og har hovedkontor sentralt i Hønefoss. Virksomhetens hovedformål er produksjon, omsetning og distribusjon av energi. Ringeriks-Kraft konsernet har et sterkt merkenavn i Ringeriksregionen og skal tilby sine kunder etterspurte tjenester med høy kvalitet. Konsernet har totalt 80 ansatte. Intervjuet er blitt gjort med nettsjef Jan Erik Brattbakk.

Ringeriks-Kraft har organisert sitt HMS-arbeid som et linjelederansvar. De har egne verneledere og en verneombudsordning. De har også opprettet et rapporteringssystem for uønskede hendelser. I den sammenheng er det laget en bonusordning for de ansatte dersom det kommer inn over 300 meldinger. Rapporteringene inn til dette systemet er viktig for virksomheten i deres arbeid med HMS. Brattbakk har som nettsjef selv ansvaret, sammen med verneleder, for å følge opp de forholdene som blir rapportert. I tillegg har de utarbeidet bedriftsinterne rutiner og instruksjoner for ulike arbeidsoperasjoner.

Brattbakk kjente ikke noe særlig til Regelhjelp.no før kontakten med prosjektet, men gir uttrykk for at dette ser ut til å være et bra verktøy han vil benytte i fremtiden.

Behovet til Ringeriks-Kraft på regelverkssiden er å ha kortfattede og oversiktlige regler som det er enkelt å forholde seg til. Et nettsted som Regelhjelp.no ville vært et viktig verktøy for å presentere reglene på en enkel måte. Han ser også at det kunne være behov for enkelte faktaark på bestemte områder og er enig med NORDOX as i at det bør lages noe på de ulike elektrofaggruppens kompetanse og hvilke arbeider de ulike faggruppene kan stå ansvarlige for. Dette området er komplisert og vanskelig tilgjengelig for dem som ikke bruker dette hyppig.

Brattbakk kommer ikke noen spesielle regler eller regelsett han vil trekke frem som spesielt belastende for virksomheten på HMS-siden.

Når det gjelder rapporteringsplikter så rapporterer virksomheten hovedsakelig til NVE. Det gis uttrykk for at inntektsrammereguleringen fra myndighetene forutsetter hyppig og detaljert rapportering, men det stilles spørsmål ved nødvendigheten og omfanget av den rapportering som gjøres til NVE.

På tilsynssiden opplever Ringeriks-Kraft stor grad av manglende samordning mellom de ulike etatene som skal føre tilsyn med virksomheten, særlig gjelder dette mellom NVE og DSB (elektrosiden). Sammenlignet med de andre HMS-tilsynstatene som driver internkontrollbasert tilsyn, fremstår DSB og NVE som gammeldags og lite internkontrollorienterte.

Det virker som om alle forhold som påpekes og føres tilsyn med fremstår som like viktige. Et eksempel er at NVE kan gi pålegg som har betydning for liv og helse, samtidig som de påpeker at internettsidene til virksomheten ikke er brukervennlige.

I det siste er det fokusert på vedlikehold fra DSB og NVEs side, men de etterspør ikke vedlikeholdsplaner og virksomhetens muligheter eller planer for å finansiere oppgraderinger eller nødvendig vedlikehold. Igjen påpekes inntektsrammereguleringen som en faktor som forhindrer langsiktighet, uten at myndighetene er villige til å se sammenhenger mellom vedlikehold/investeringer og mulighetene for å kunne gjennomføre dette gitt dagens inntektsregime.

Tilsynsområdet til DSB og NVE virker overlappende og de er i tillegg ikke koordinerte. Dette innebærer at det blir ført tilsyn med de samme forholdene fra begge etater. I tillegg er det lagt opp til periodiske tilsyn (årlig) uten at det er foretatt noen risikovurdering av om dette er nødvendig. I det siste opplever de også NVEs tilsyn som mer detaljsøkende, komplekst og

tiltakende enn tidligere. Dette i motsetning til hvordan Ringeriks-Kraft opplever de andre tilsynsetatene de får besøk av.

9.5 Realbygg AS

Realbygg er et entreprenørfirma med virksomhet i Oslo og Akershus. Firmaet ble etablert i 1989 og har hatt en stø kurs med oppgang i omsetning og mannskap. Virksomheten har en omsetning rundt ca 200 mill. i året og ca 40 ansatte.

Det har blitt gjennomført intervju med ansvarlig for informasjons-, kommunikasjon og teleteknologi og kvalitetsstyring Svenn Erik Aanesen.

Realbygg har organisert sitt HMS-arbeid med forankring i ledelsen. Oppfølging skjer ute på den enkelte bygg- og anleggsplass, der det er dedikert en person på hver plass til å følge opp HMS ansvaret. Realbygg føler de er for små til å ha en egen revisjonsenhet ved hovedkontoret slik at oppfølging og revisjon av HMS-systemet skjer etter at hver jobb er avsluttet og er i stor grad basert på erfaringslæring. Det vil si at de erfaringene man gjør seg på et prosjekt blir delt med de andre og om nødvendig lagt inn i systemet og systemet endret der dette er nødvendig.

Realbygg har tidligere hatt en rekke styringssystemer men etter at Aanesen ble ansatt har han jobbet med å få innført et enhetlig og integrert styringssystem i virksomheten som omfatter alle risikoforhold.

Ute på den enkelte byggeplass har de først og fremst fokus på sikker jobb analyse, og på dette området har Realbygg selv laget sitt eget system basert på erfaringene fra olje- og gassvirksomheten på norsk sokkel.

For en virksomhet av Realbyggs størrelse oppleves det at byggherrene i mange tilfeller er de som er pådrivere for HMS tiltak og de som faktisk stiller krav og følger opp at Realbygg endrer sine rutiner.

Når det gjelder Regelhjelp.no så har Realbygg hørt om systemet men ikke tatt det i bruk. Men etter at de ble oppmerksomme på det gjennom intervjuhenvendelsen har de satt seg inn i nettstedet og ser at dette kan bli et nyttig verktøy for dem i arbeidet med HMS. Informasjon om Regelhjelp.no skal nå spres i organisasjonen.

De siste dagers begrensede bruk av Regelhjelp.no er de meget fornøyd med og ser at måten regelverket blir presentert på gjør det enklere å forholde seg til. Det gikk imidlertid ikke å få oppslag på bransjen ved å skrive inn Realbyggs orgnr. Videre ble det pekt på at det burde komme frem opplysninger om regelverket for sosial dumping og norske lønns- og arbeidsvilkår. Dette oppleves som viktige regler for bygg- og anleggsbransjen. For Realbygg fremstod HMS og sosial dumping reglene som de regelsettene de skulle ønske å få opp som viktige. Realbygg etterlyste også en oversikt eller side som fortalte hvilke tilsynsmyndigheter som hadde ansvaret for hva. Generelt sett ga de inntrykk av at det var et stort behov for informasjon og at et slikt nettsted var bra.

Det ble pekt på at SFTs hjelpemiddel OBS-listen var et viktig verktøy for Realbygg, dette hjalp dem til å fastslå og klarlegge hvilke kjemikalier de mottok og hvordan de skulle håndtere dette. Ellers ble det påpekt et behov for flere temaveiledninger, og at det er viktig at næringslivet er med på utformingen av slike.

Når det gjaldt ting som fungerte mindre bra på HMS-området, ble det pekt på at det var mye rot i forbindelse med innføringen av ID-kort for bygg- og anleggsbransjen. Det ble gitt motstridende informasjon fra myndighetene og bransjen. Bransjen bad sine medlemmer om å vente med å bestille ID-kort til en bransjestandard var ferdig, samtidig begynte Arbeidstilsynet å føre tilsyn og kontroll uten at dette var forventet i bransjen som hadde hørt på rådet om å vente med å bestille kort. ID kortordningen fungerte bra nå, men det burde være mulig å få levert felles kortleser til både adgangskontroll og tilstedeværelseskontroll. Flere leverandører hevder at Datatilsynet setter en stopper for dette.

Erfaringen med ID kort viser at det bør være en overgangsperiode ved innføringen av nytt regelverk, slik at næringslivet ikke blir gående som prøvekaniner, og at det fra tilsynsmyndighetens side holdes fokus på informasjon og veiledning om nytt regelverk en periode før de starter et mer tøffere tilsyn og kontrollarbeid.

Rapporteringsplikter på HMS-siden er kun kravet som følger av byggherreforskriften om rapportering av midlertidige arbeidsplasser. Her er det et eget skjema som sendes Arbeidstilsynet og som også skal slås opp på et synlig sted på byggeplassen. Ellers ble det nevnt melding til Arbeidstilsynet om skader og ulykker og at bydelsoverlegen skal varsles om støy. Utover dette opplever ikke Realbygg noen rapporteringsplikter.

I den nye plan- og bygningsloven stilles det krav om obligatorisk tredjepartskontroll på bygg- og anlegg og da vil nok virksomheten oppleve at de må ha et større fokus og bruke mer ressurser på kvalitet og egenkontroll enn systemet legger opp til i dag.

Virksomheten er sentralgodkjent av Statens bygningstekniske etat for å stå ansvarlig for utførelse av bygg- og anleggsvirksomhet, ellers så benytter de seg av eksterne til å håndtere for eksempel asbestfjerning og håndtering av farlig avfall, slik at de ikke er omfattet av eventuelle melde- og søknadsplikter i så måte.

Når det gjelder tilsyn og kontroll fra offentlige myndigheter så opplevde bedriften det som positivt å få besøk av Arbeidstilsynet. Det førte til at arbeidsstokken en tid etterpå hadde mange spørsmål om hvordan de organiserte eget HMS-arbeid, om Realbygg var gode i forhold til andre virksomheter i bransjen og det ble en slags positiv stemning rundt det å arbeide med HMS og kvalitet. Realbygg synes derfor at det er viktig at man får slike tilsynsbesøk fra tid til annen, det oppleves bare som positivt for små og mellomstore bedrifter.

9.6 Oppsummering av intervjuene

Gjennomgangen med referansebedriftene viser at det er et stort behov for et nettsted som Regelhjelp.no, og at det er behov for å videreutvikle dette slik at det blir et enda mer brukertilpasset regelverksformidlingsverktøy. Intervjuene viser også at det fremdeles er behov for å informere om at nettstedet finnes og om hvilke tjenester som finnes der.

Referansebedriftene peker videre på at de ikke har merket at HMS-regelverket har blitt enklere å forholde seg til på tross av alle forenklingsprosjekter som har blitt gjennomført. De peker på at det fremdeles er behov for å forenkle regelverket. Det pekes også på forskjeller i tilsynspraksis mellom de ulike HMS-etatene og at det drives overlappende og dobbelttilsyn på flere områder, ikke minst innenfor energibransjen (produksjon og omsetning av elektrisitet).

10 KONKRETE FORENKLINGSFORSLAG PÅ HMS-OMRÅDET

10.1 Generelt

Prosjektet har gått grundig gjennom de enkelte HMS-etaters detaljregelverk, med unntak av Mattilsynet og Helsedirektoratet sitt regelverk der det kun har blitt foretatt oppslag i Regelhjelp.no.

Etter dette er konklusjonen at det fortsatt er et stort potensial for forenkling av HMS-regelverket, dersom man endrer dagens struktur på regelverket i retning av en struktur mest mulig lik den virksomheten selv benytter ved styring av egen virksomhet. Her kan Arbeidstilsynets utkast til ny struktur på eget regelverk danne en mal for hvordan et felles HMS-regelverk ville kunne se ut.

Det gjenstår fremdeles en del godkjennings- og rapporteringskrav som enten bør kuttes ut eller som kan integreres i andre slike krav. For mange godkjennings- og rapporteringskrav på HMS-området er det ikke tilrettelagt for elektronisk melding og de er ikke integrert på Altinn. Dette er ikke i tråd med målsettingen fra myndighetenes side om at virksomhetene kun skal behøve å rapportere inn samme opplysningene en gang, og at Altinn skal være en felles portal for alle offentlige instansers innrapporteringsplikter. I den forbindelse kan det pekes på kravet om registrering og samordning av rapporteringskrav etter lov om oppgaveregisteret.

Alle offentlige etater er underlagt krav om jevnlig evalueringer av så vel mål som virkemidler. Dette gjelder også lover og forskrifter. Hvorvidt kravet om jevnlig evaluering blir fulgt opp av de enkelte offentlige organer er imidlertid usikkert og det er nok et behov for at det rettes et fokus mot dette fra NHOs side inn mot de relevante etater.

10.2 Etatsvise forslag

10.2.1 Statens forurensningstilsyn

Forurensningsloven §§ 13-15 og forurensningsforskriften kap. 37, om meldeplikt for virksomhet som kan medføre større forurensningsproblemer, kan oppheves. Disse reglene har neppe noen selvstendig betydning i forhold til plan- og bygningslovens regler om konsekvensutredning og kravet om tillatelse etter forurensningsloven.

Forurensningsforskriften

I forurensningsforskriften kan følgende krav oppheves eller bli gjenstand for evaluering:

- Bakkeplanering – Disse reglene kan forenkles og samordnes eller integreres i plan- og bygningsloven eller med regelverk knyttet til landbruk/tilskuddsordninger for landbruket.
- Begrensning i utslipp av flyktige organiske forbindelser (VOC) – EU-basert regelsett. Inneholder krav til reduksjoner av utslipp fra ulike bransjer. Forskriften krever registrering, jf. forurensningsforskriften § 9-4. Dette må anses som mindre belastende enn søknad om godkjenning/tillatelse. Forurensningsforskriften § 9-4 og enkelte andre paragrafer viser for øvrig til § 9-16 - en paragraf som ikke eksisterer. Denne feilen i forskriften bør rettes opp.

- Krav til krematorier - regelsettet er bransjespesifikt, og forekommer på regelhjelp som viktige krav for bransjen. Forskriftsbestemmelsene erstatter tillatelser til krematorier. I stedet for krav om tillatelse er det etablert en meldeplikt. Krematorier må melde fra om sin eksistens til fylkesmannen i stedet for å søke tillatelse etter forurensningsloven. Det er krav om utslippskontroll og krav om årlig rapportering av målinger til forurensningsmyndigheten. I tillegg skal målingene oppbevares i fem år. Så lenge det finnes en rapporteringsplikt bør meldeplikten kunne oppheves. Det samme må kunne sies om plikten til å oppbevare innrapportert informasjon. Når man rapporterer inn til myndighetene i tilsyns- og statistikkøyemed må det være nok at myndighetene tar vare på dataene, det bør ikke være behov for dobbeltarkivering av dette.
- Oljeholdig avløpsvann - regler som delegerer myndighet for navngitte bransjer som bensinstasjoner og verksteder m.m. til kommunen. Reglene gjelder for bensinstasjoner, vaskehaller for kjøretøy, motorverksteder, bussterminaler, verksteder og klargjøringsentraler for kjøretøyer, anleggsmaskiner og skinnegående materiell, og anlegg for understellsbehandling hvis disse enten har vaskeplass, smørehall, servicehall eller lignende. Det stilles krav om tillatelse, og det er detaljerte og relativt omfattende krav til hva en søknad skal inneholde. Disse reglene bør evalueres med sikte på eventuell opphevelse av tillatelsessystemet.
- Forskjellene i søknadsprosedyrer på forurensningsområdet fremstår som tilfeldig. Prosedyren for asfaltverk er som eksempel ulik prosedyren for verksteder og lignende, uten at det er åpenbare grunner til det. Det burde derfor vært satt i gang et arbeid med sikte på å utarbeide ensartede krav og søknadsrutiner på forurensningsområdet.
- Forurensningsforskriften § 20-6 omhandler rapporteringsplikt knyttet til havners mottaksordning for avfall fra skip. Kravet om mottaksordninger for avfall fra skip springer ut av internasjonale forpliktelser. Det er fastsatt i forskriften at havnen har en plikt til å sørge for at avfall fra skip blir mottatt og viderehåndtert i henhold til en hensiktsmessig plan. Planen skal oversendes Fylkesmannen, og ny plan skal sendes inn ved betydelige endringer i havnen. Havnen har også en plikt til å rapportere til fylkesmannen om mottaksordninger i havnen, inkludert deres beliggenhet, kapasitet og tilgjengelige innretninger, samt andre forhold av betydning, jf § 20-6 andre ledd. Det er ikke angitt hvor ofte denne rapporteringen skal skje, og det framgår ikke klart av ordlyden om rapporteringen skal skje av eget tiltak eller etter pålegg. Nyten av innsendte planer og rapporteringsplikten bør evalueres, og det bør avklares om rapporteringsplikten er avhengig av pålegg/et konkret behov fra fylkesmannen.
- Mudring og dumping - krav om rapportering bør vurderes. Forskriften krever rapport innen 6 uker dersom myndigheten ikke bestemmer noe annet. Denne regelen innebærer en risiko for unødvendige rapporteringsbyrder og bør endres. Dette kan enkelt gjøres ved å speilvende det kravet som ligger i dagens regelverk, slik at virksomhetene kun skal rapportere dersom forurensningsmyndigheten krever det.

Avfallsforskriften

Her har vi sett lite forenklingspotensial. Det er etablert en ny ordning med krav om avfallsplan og miljøsanering ved byggetiltak. I ordningen ligger det en omfattende rapporteringsplikt til kommunen. Miljøproblemer knyttet til bygningsavfall er omfattende,

men det kan være grunn til å evaluere om denne ordningen fungerer etter hensikten og om kommunen følger opp og drar nytte av planer og rapportering fra bygge- og anleggsnæringen.

Produktkontrollen og produktforskriften

Vi har ikke sett forenklingspotensial i produktkontrollen. Det største forenklingspotensialet på produktområdet må være å få til bedre samordning av alle produktreguleringer fra alle ulike myndigheter. Dette berører flere innfallsvinkler. En kan etablere en samordnet regelstruktur - ett regelverk for all produktregulering.

En kan endre organisering av ansvaret for ulike produktreguleringer. Etter dagens ordning reguleres produkter av en rekke ulike etater, fra Legemiddelverket via DSB, Arbeidstilsynet, Statens strålevern, Helsedirektoratet og SFT til Mattilsynet osv. For eksempel kan plassering av ansvaret for kosmetikk ses i forhold til ansvaret for andre husholdningskjemikalier eller i forhold til ansvaret for legemidler. Ansvaret for produkter til bruk i arbeidslivet bør sees i sammenheng med ansvaret for forbrukerprodukter. På Regelhjelp.no har en, som ovenfor nevnt, delvis gjort en samordning ved etablering av kategorien Produkter, som gir en samlet fremstilling av ulike produktkrav uavhengig av hvilken myndighet som forvalter regelverket.

Produktforskriften

Produktforskriften § 3-3 fjerde ledd inneholder et nasjonalt forbud mot produksjon, import og omsetning av oljelamper med løs vekeholder. Forbudet ble etablert på 1980-tallet etter flere uhell med slike oljelamper - barn som drakk lampeolje m.v. Det kan vurderes om dette forbudet er nødvendig og om det blir fulgt opp av norske tilsynsmyndigheter. På Regelhjelp.no er denne reguleringen ikke nevnt. Dersom en anså reguleringen som viktig, ville den vært aktuell for bransjer som detaljhandel og engroshandel og for aktuelle produksjonsbransjer.

Det kan også være grunn til å undersøke/evaluere om systemet med tillatelse for omsetning av giftige stoffer og krav om rekvisisjon fra politiet ved kjøp fungerer etter hensikten.

10.2.2 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

DSB har satt i gang et regelverksforenklingsprosjekt som vil redusere antall forskrifter og innføre elektronisk melding eller registrering. I forslaget til ny forskrift om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff, samt utstyr og anlegg er det fremlagt et forslag om elektronisk innmelding av de meldeplikter som dette regelverket oppstiller.

På DSBs område ligger utfordringene i at de har en reke regler som griper inn i andre etaters regelsett og således kunne reglene vært samlet i et felles regelverk med andre etater. Særlig gjelder dette grensesnittet mellom DSB og Arbeidstilsynet, NSO og til dels SFT. På dette området ligger potensialet for forenklinger nettopp i å slå sammen regelverk med de andre HMS-etatene, og etablere et samlet HMS-regelverk bygget opp etter hvordan virksomhetene organiserer sitt HMS-arbeid. Arbeidstilsynets nye regelverkstruktur vil kunne danne en mal for hvordan man skal strukturere et slikt nytt samlet HMS-regelverk. På dette området bør det også ses nærmere på om regelverket som retter seg mot energiverkene i DSBs og NVEs ansvarsområde bør samordnes og at tilsynsvirksomheten disse to etatene utfører mot denne bransjen kan samordnes på en helt annen måte enn i dag.

10.2.3 Næringslivets sikkerhetsorganisasjon

NSOs praksis med å kreve en årlig industrivernrapport bør vurderes. NSO har selv anført at den årlige industrivernrapporten er en del av deres eget tilsyn med de industrivernpliktige virksomhetene, men for virksomhetene selv oppleves denne rapporteringsplikten kun som en byråkratisk og utdatert plikt på et område der de allikevel utfører aktiviteter og som NSO kan føre tilsyn med gjennom den dokumentasjonen som allerede finnes i bedriftene.

I NSOs retningslinjer er det også krav om at de industrivernpliktige virksomheter etter en periodisk plan skal benytte seg av NSOs kurs- og konferansetilbud. Dette oppleves som lite internkontrollbasert av de industrivernpliktige virksomhetene, og det er pekt på at kursene NSO tilbyr både er dyre og lite relevante. Dette er noe NHO bør se nærmere på internt.

10.2.4 Arbeidstilsynet

Ny forskriftsstruktur for arbeidslivsregelverket

Arbeidstilsynets regelverksprosjekt der de har samlet en rekke av sine forskrifter i en ny struktur er et positivt skritt i retning av et enklere regelverk for næringslivet. Det forslaget som ble sendt fra Arbeidstilsynet til departementet i november 2008 var imidlertid ikke helt i tråd med de målsettingene som på forhånd var satt opp for prosjektet. NHO har derfor gitt Arbeids- og inkluderingsdepartementet tilbakemelding om dette og fikk utfordringen med å utarbeide et nytt utkast til to av forskriftene slik NHO ønsket å regulere dette.

Gjennom dette arbeidet har NHO sett at det er et ytterligere potensial for å forenkle regelverket til Arbeidstilsynet, blant annet går dette på at man gjennom denne måten å strukturere regelverket på har synliggjort at det er uensartet oppbygging av likeartede krav og at det er til dels stor overlappning mellom mange krav og at det er innslag av dobbeltregulering. Dersom man setter i gang et arbeid for å implementere andre HMS-etaters regelverk i den nye strukturen vil man også kunne se et potensial for forenkling og forbedring på flere regelområder. Et slikt arbeid ble for øvrig satt i gang mellom Arbeidstilsynet og DSB, men ble avsluttet etter stor intern motvilje i DSB. NHO bør derfor sette i verk en aktivitet for å påvirke Justisdepartementet til å gjenoppta dette arbeidet.

Byggherreforskriften

På søknads- og meldepliktsiden har prosjektet identifisert at Arbeidstilsynet gjennom byggherreforskriften krever forhåndsmelding til Arbeidstilsynet der det skal foregå bygg- og anleggsarbeid som vil vare utover 30 virkedager eller den forventede arbeidsmengde overstiger 500 dagsverk.

Dette kravet er ikke særnorsk og er utledet av EØS-direktiv 92/57 EØF om mobile arbeidsplasser. Det er i direktivet sågar angitt minimumskrav til hva en slik melding skal inneholde. Det er derfor ikke mulig å slette dette kravet fra det norske regelverket. Det er imidlertid grunn til å tro at de bygge- og anleggsplasser dette gjelder er omfattet av søknads- eller meldeplikter etter plan- og bygningsregelverket eller etter konsesjonsregelverk. For de som er omfattet av plan- og bygningsregelverket kunne skjemaene der med letthet blitt bygget ut til å omfatte spørsmålene i Arbeidstilsynet skjema og bygningsmyndighetene i kommunene kunne rutinemessig ha sendt over opplysningene til Arbeidstilsynet. Dersom bygningsmyndighetene gjennomfører arbeidet med elektronisk byggesak, slik dette fremkommer som et forslag i Regjeringens handlingsplan for reduksjon av administrative byrder vil alt bli lagt til rette for at dette kan gjennomføres. Det samme bør la seg gjennomføre på områder der utbygger kun er underlagt konsesjonsgivende myndighet mht. anleggs- eller byggetillatelse.

Et annet forhold rundt dette forhåndsmeldingskravet er at den norske byggherreforskriften angir at det skal sendes melding der arbeidet varer utover 30 virkedager eller der arbeidsmengden overstiger 500 dagsverk.

I direktiv 199/57EØF er det samme kravet angitt i artikkel 3 nr. 3 til

“In the case of constructions sites:

- on which work is scheduled to last longer than 30 working days and on which more than 20 workers are occupied simultaneously, or

- on which the volume of work is scheduled to exceed 500 person-days,

the client or the project supervisor shall communicate a prior notice drawn up in accordance with Annex III to the competent authorities before work starts.

The prior notice must be clearly displayed on the construction site and, if necessary, periodically updated. “

Det kan derfor se ut til at den norske forskriften har lagt seg på et strengere nivå for når virksomheter skal sende forhåndsmelding til Arbeidstilsynet enn det direktivet angir. Flere norske virksomheter enn det som var tiltenkt er derfor omfattet av dette kravet.

Det er derfor grunn til å se på om det er noen særnorske forhold som gjør dette nødvendig eller om man kan legge seg på EU nivå på dette området. Et nytt forslag til byggherreforskrift ligger for tiden i Arbeids- og inkluderingsdepartementet i påvente av fastsettelse, så dette bør være noe som kan spilles inn til departementet og som kan lette den administrative byrden for små og mellomstore virksomheter i bygg- og anleggsbransjen.

Asbestforskriften

Videre har Arbeidstilsynet et krav om at det skal sendes melding til Arbeidstilsynet senest en uke før det startes arbeid med å fjerne asbestholdig materiale. Dette kravet er også avledet av et EØS-direktiv og således ikke mulig å fjerne. Det er på samme måte som for ovennevnte meldeplikt grunn til å tro at de fleste bygg- og anleggsarbeider der det skal fjernes asbestholdig materiale også er underlagt melde- eller søknadsplikt etter plan- og bygningsloven. Det vil derfor være enkelt å bygge inn spørsmålene fra Arbeidstilsynets skjema i byggesaksskjemaene som skal sendes til kommunen, og så kunne det ved avkryssing for asbest sende dette videre til Arbeidstilsynet. Igjen vil dette kunne være meget enkelt dersom det blir innført elektronisk søknad på bygg- og anleggssiden. (Enkelte kommuner har allerede innført dette.)

Forhåndssamtykke i byggesaker

Arbeidstilsynet har også en ordning med forhåndssamtykke i byggesaker. Dette er regulert i arbeidsmiljøloven § 19-9, og stiller krav om at det i byggesaker der det skal oppføres eller gjøres endringer i bygninger der det skal arbeide arbeidstakere må innhentes forhåndssamtykke fra Arbeidstilsynet. Her skal det sendes et eget skjema til Arbeidstilsynet som etter godkjenning skal legges ved byggesaken til plan- og bygningsmyndigheten. Tjenesten er gebyrbelagt og ofte opplever kommunens byggesaksbehandlere at dette er et uteglemt punkt og søknadene returneres. Dette får som følge at utbyggere ofte har dårlig tid nå de kommer til Arbeidstilsynet og formålet med en grundig forkontroll vil i mange tilfeller ikke være mulig å oppnå.

Dette er åpenbart et krav som kunne vært innarbeidet i byggesaksskjemaene til plan- og bygningsmyndigheten og så kunne de sendt dette over til Arbeidstilsynet der det var et krav at de skulle inn. Dette ville da fungere på samme måte som når plan- og bygningsmyndighetene

innhenter informasjon eller samtykke fra andre myndigheter i bestemte saker. Ved overgang til elektronisk byggesaksbehandling vil alt ligge til rette for en slik endring.

For øvrig ligger det ute et skjema på Arbeidstilsynets hjemmeside til bruk for dette formål som ikke er oppdatert og som henviser til den gamle arbeidsmiljøloven og dennes § 19.

Dersom myndighetene ikke vil se nærmere på en samordning av meldeplikter med plan- og bygningsområdet, så bør det i hvert fall innføres en webbasert elektronisk innmeldingsordning på Arbeidstilsynets hjemmeside. Dette vil gjøre det enklere for bedriftene enn å måtte fylle ut et skjema for så å skrive dette ut undertegne og sende det pr post eller scanne det inn og sende det med e-post tilbake til tilsynet.

Enkeltpersonforetakene

NHO har gjentatte ganger spilt inn til arbeidsmiljømyndighetene at det er behov for en klargjøring av hvilke regler som gjelder for enkeltpersonforetakene. Dersom Arbeidstilsynets nye regelverksstruktur blir vedtatt vil det være enkelt å angi i denne i et eget kapittel i forskrift om organisasjon og ledelse hvilke krav som gjelder. Det bør også legges inn et søkekriterie på Regelhjelp.no som gjør det mulig for enkeltpersonforetakene å finne frem til hvilke regler som gjelder for dem.

Sosial dumping

De siste årene er det innført nye krav og godkjenningsordninger på Arbeidstilsynets område for å forhindre såkalt sosial dumping. Fortsatt fremmes det forslag til nye krav. Dette uten at det har blitt foretatt en grundig evaluering av utviklingen på dette området og om det fremdeles er et behov for slike regler. Siden regelverket nå har virket en tid og forholdene ser ut til å være mer stabile, må det kunne settes i gang en evaluering med tanke på om det fremdeles er riktig å opprettholde kravene og fremme nye tiltak eller om det er andre virkemidler som bør settes inn. Det kan også synes å være behov for bedre informasjon og veiledning om dette regelverket, jfr. referansebedriftenes tilbakemeldinger.

10.2.5 Mattilsynet

Som ovenfor vist er de altoverveiende kravene som er listet på Regelhjelp.no til søknader, meldinger og godkjenninger å finne på Mattilsynets område. Det er derfor et betydelig behov for å rydde opp i dette. Selv om de fleste av kravene antakelig er generert av EØS-regelverk kan man se på om det er mulig å samle de forskjellige søknadene i felles skjemaer, slik at virksomheter som i dag kanskje må sende opp til et 10-talls forskjellige søknadsskjemaer til Mattilsynet der de på hvert skjema må gi de samme standardopplysningene kunne fylle ut dette en gang og så angi de ulike forholdene som var gjeldende for de ulike områdene den enkelte tillatelse skal gi.

Mattilsynet har også en rekke meldeplikter for virksomheter som skal produsere næringsmidler. Arbeidstilsynet hadde tidligere meldeplikt for alle norske virksomheter, dette ble imidlertid fjernet fra regelverket i 2005 etter at kravet ikke hadde blitt praktisert på over 10 år. De virksomheter som opererer i Norge er for alle praktiske formål registrert i Brønnøysundregistrene, det hadde derfor vært nok om man for eksempel bygget inn et spørsmål i registreringsskjemaet om man var reg. pliktig til Mattilsynet. Svarte man ja så kunne Brønnøysundregistrene enten sende en melding til Mattilsynet elektronisk eller Mattilsynet kunne ligge online og få jevnlig meldinger om nye virksomheter eller endringer i allerede registrerte virksomheter. Dette ville lettet de administrative byrdene på virksomhetsnivå samtidig som Mattilsynet får opprettholdt sitt krav om registrering.

Mattilsynets formalkrav til godkjenninger, meldinger osv. må også kunne legges inn på Altinn slik at virksomhetene kan benytte seg av denne og slippe å gå inn på forskjellige internettsider for ulike rapporteringskrav.

Mattilsynet har satt i gang et eget regelforenklingsprosjekt, og i den forbindelse er det viktig å påpeke at det prinsipielt er viktig at Mattilsynet går gjennom og ser nærmere på de nasjonale kravene til kvalitetsmål. Det er viktig at norske matprodusenter ikke har strengere regler enn de produsenter de skal konkurrere med ute i Europa.

11 FORSLAG TIL ENDRINGER PÅ ANDRE RETTSOMRÅDER

I mandatet til prosjektet lå det også at det kunne bli aktuelt å foreslå endringer på andre rettsområder enn HMS.

11.1 Regelverket forvaltet av OED/NVE for energivirksomheter

Et nærliggende område å gripe fatt og som regulerer store og tunge industrivirksomheter er det regelverket som forvaltes av Olje- og energidepartementet og Norge vassdrags- og energidirektorat for produksjon og omsetning av elektrisitet og fjernvarme. Legger man HMS regelverket som regulerer sikkerhet og arbeidsmiljø i disse virksomhetene ved siden av det regelverket som forvaltes av konsesjonsmyndigheten så er det tydelig at det sistnevnte regelverk ikke har gjennomgått den samme utviklingen mht til funksjonsretting, forenkling og effektivisering som HMS regelverket.

NVEs regelverk og praktisering av dette er mer detaljorientert og gir uttrykk for en sterkere statlig styring og inn gripen i hvordan virksomhetene på dette området skal organisere seg og drive virksomheten. Detaljstyringen foregår gjennom både regelverk og gjennom konsesjonsvilkår. I det siste har det også kommet forslag til nytt regelverk på området som går langt i å detaljstyre virksomhetene, blant annet krav til ansatte, deres kompetanse og i hvilke deler av et energikonsern arbeidstakerne skal være ansatt.

Energibedriftene opplever også at det er meget lang behandlingstid på konsesjonssøknader, og det selv om det kun dreier seg om endringer i eksisterende konsesjoner. Dette skiller seg ut i negativ retning i forhold til hvordan HMS-regelverket har utviklet seg i retning av funksjonskrav og at det overlater til virksomhetene selv hvordan de skal organisere seg og hvilken kompetanse de skal ha. Det bør ikke være noen grunn til at det skal stilles slike detaljerte krav til energiselskapene, når det ikke en gang stilles slike krav til virksomheter med såkalt storulykkespotensial.

Det er derfor et behov for at Nærings- og handelsdepartementet setter i verk et systematisk regelforenklingsprosjekt på dette området. Nå er det i og for seg varslet i Regjeringens handlingsplan for å redusere bedriftenes administrative kostnader at konsesjonsprosessen skal effektiviseres, men det er ikke varslet og heller ikke gjennomført tidligere en slik regelverksgjennomgang som HMS-området har blitt gjenstand for ved ulike prosjekter fra ulike regjeringers side.

11.2 Produktregisteret

Ved gjennomgangen av SFTs regelverk og tilsynsordning og gjennom intervjuene med referansebedriftene har spørsmålet om behovet for å ha et eget produktregister kommet opp. Etter prosjektets vurdering bør det settes i verk en evaluering av ordningen med Produktregisteret og se nærmere på mulighetene for å samordne registerkravene på nordisk nivå.

12 AVSLUTTENDE KOMMENTARER OG FORSLAG TIL VIDERE ARBEID

Dette prosjektet har vist at Regelhjelp.no metodikken er et meget godt verktøy for formidling av regelverk til næringslivet. NHO bør derfor sette i gang et påvirkningsarbeid for å få de relevante myndighetene til å informere bedre om nettstedet, videreutvikle det og implementere flere rettsområder på det allerede eksisterende nettstedet.

NHO bør også foreslå konkrete rettsområder der det kunne bygges opp en lignende tjeneste som Regelhjelp.no. Foruten de enkelte fagdepartementer bør Lovavdelingen i Justisdepartementet være målgruppen for et slikt påvirkningsarbeid.

Videre bør NHO påvirke de aktuelle fagdepartementer med ansvar for HMS, til å gjennomføre et felles regelverksstrukturprosjekt. På den måten ville man kunne fått ett felles HMS-regelverk. Regelverket ville blitt enklere å forholde seg til for brukerne og det ville kunne tilrettelegges for en mer effektiv og enklere kontroll- og tilsynsvirksomhet, noe også referansebedriftene til dette prosjektet har påpekt et behov for.

Nærings- og handelsdepartementets regelforenklingsenhet bør for øvrig samtidig trekkes med i arbeidet med å påvirke de ulike fagdepartementer til å arbeide med å videreutvikle Regelhjelp.no og ny struktur.

Intervjuene med referansebedriftene viser at NHO internt bør se nærmere på NSOs virksomhet, særlig gjelder dette rapporteringskrav og pliktig kursvirksomheten.

Utenfor det tradisjonelle HMS-området bør Mattilsynet påvirkes i større grad enn det som synes å være tilfelle i dag til å arbeide med forenklinger og effektivisering av eget regelverk.

NHO sentralt bør sammen med EBL rette fokus på NVEs regelverk som retter seg mot produksjon og omsetning av elektrisitet og fjernvarme. I dette arbeidet bør det fokuseres på hvordan myndighetene har regulert annen industriproduksjon, for eksempel olje- og gassvirksomheten, og peke på forskjellene i regelverket og hvor forskjellig dette fremstår for to næringer som er helt avhengig av å drive en sikker og kostnadseffektiv virksomhet.